

ioan matiuc

---

contraatacul de panică

poeme vechi și noi

Coperta I: Mircea Dumitrescu
Coperta IV: Poudique

DTP: Claudia Rațiu

www.tracusarte.ro
Editura Tracus Arte
București, str. Sava Henția, nr. 2, sector 1
© 2020 Tracus Arte

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MATIUȚ, IOAN

Contraatacul de panică : poeme vechi și noi / Ioan Matiuț. -

București : Tracus Arte, 2020

ISBN 978-606-023-174-5

821.135.1

ioan matiuc

contraatacul de panică

poeme vechi și noi

Editura Tracus Arte

2020

stâlp de sare 1

chiar dacă undeva mai plouă
și universul se descompune lent
ca un cadavru neidentificat

sigur până la capăt
mai sunt și alte păreri

(1987)

stâlp de sare 2

ceva se spune prea încet
sau nu se spune deloc
ceva ia uneori forme ciudate
apoi devine

nu neapărat

(1987)

stâlp de sare 3

spre punctul de care
îmi sprijin propriul ochi
se duce și
întreaga lume
pe drumul presărat
cu stâlpi de sare
acolo unde
se vinde viață pe zei

(1987)

stâlp de sare 4

atârnă un perete într-un cui
o oglindă se privește în mine
nu știu de ce nu mai pot să mint
stau și văd cerul cum
trece prin păsări
mereu înspre altceva

(1987)

stâlp de sare 5

a vedea înăuntru
sau
a scutura cerul de stele
pământul de oameni
oamenii de pământ

(1988)

stâlp de sare 6

motto: „cine se poate cunoaște mai bine decât un orb?”
(Socrate)

nimic nu e mai trist
decât a-ți vedea propriul ochi
a vedea înăuntrul privirii tale
a-ți goli până și ochiul de vedere
a muri și a te naște
până nu mai ești decât
umbra lucrurilor
și apoi
a te pipăi
ca un orb

(1988)

stâlp de sare 7

stau la geam și privesc marea
valuri se sinucid la țarm
o corabie se leagănă aieva
iar vântul încearcă să șteargă
păsările de pe cer

la noapte s-ar putea
să mă ascund în visele tale

(1988)

stâlp de sare 8

cuvinte viscolind
și o privire înghețată
pe fereastra
dintre zi și noapte

lasă-ți respirația afară

(1988)

stâlp de sare 9

ești otrava
care ucide toamna
din inima mea

(1989)

stâlp de sare 10

acolo departe
cineva e-n durerile facerii
sudoarea lui
ni se scurge prin vene
în pământ

(1989)

stâlp de sare 11

gerul comprima tăceri
cu semne înghețate
statuile
mă chemau acasă

(1990)

umbră 1

semnele sunt încă bune
cerul este deasupra
încărcat cu păsări
pământul
cu plante
animale
altele

și oamenii
care văd
toate acestea

(1996)

umbră 2

iată
trec prin mine
ca printr-o
lume

(1996)

umbră 3

se ia carnea
oasele
și se îmbracă în
piele
se pune în pântecul
mamei sale
și se naște
se trăiește și se moare
ca un om
apoi
se iau înapoi
carnea
oasele
și pielea

(1996)

umbră 4

amurgul
însângerând zăpezi
o urmă
nu se știe cine
încercând să scape

(1997)

umbră 5

într-o oglindă sferică

cineva de dincolo
spune
cum să arăți
de unde
până unde
să te pipăi
cum să te numeri

(1997)

umbră 6

cuvintele instaurând
liniștea
sistemelor bine gândite

batjocorit
un nebun
făcea semne obscene

(1998)

umbră 7

deodată
am început să ne asemănăm
inventând
grade de rudenie
de ură
legi
sentimente
și alte chestii
pe care chiar le credem
un
timp

(1998)

umbră 8

sus
numai tu
jos
numai tu
unde să mă mai ascund
Doamne

(1998)

umbră 9

îmi crescuse
umbra
atât de sus

o pipăiam
cu picioarele

(1999)

umbră 10

ce mai mult
aproape
îndepărtat

când plecarea
nu mai are umbră

(1998)

umbră 11

până
unde mă mai aleargă
umbra
urma

(1998)

umbră 12

dincolo
de trupul împrumutat
vedere
cuvinte
moarte

acolo începi

(1999)

umbră 13

mâna
în drum spre
buzunarul de unde
câțiva bănuți
trebuiau să întrețină
umbra cerșetorului
topită
pe asfalt

(1999)

umbră 14

e groaznic ce vine
după aceea
aceleași griji mărunte
mult prea mărunte
să mai poți spune un
adevăr

(1999)

umbră 15

a scutura
privirea de ochi
ochiul de
privire

(1999)

umbră 16

ochiul meu
vede
ceea ce vrea
cel
ce vrea
ca ochiul meu
să vadă

(1999)

umbră 17

în drumul frunzei
de pe un ram pe
altul

câtă toamnă

(1999)

umbră 18

a sfâșia
vederea
încercând să
scapi

(1999)

umbră 19

va trebui să găsesc
o altă formă de
respirație
înainte să se sfârșească
aceea
de care atârni
un timp

(1999)

umbră 20

cumpănă
între bine și rău
lumină și
întuneric
fiecare moare
undeva

(1999)

privire 1

viața de sub
cerul
ca un uter de plastic
în care ne sufocăm
înainte de a ne
naște

(2000)

privire 2

a te strecura
prin zgârâietura făcută de
tine
în peretele lumii

să furi
poezia

(2000)

privire 3

prin terariul acestei lumi
aerul curge
și nu îmi
ajunge

(2000)

privire 4

bate din
aripi
poate că Dumnezeu
va avea milă de
tine
vei zbura
până la prima treaptă
a inițierii
unde
se termină pământul
începe

cerul tău
cel de toate zilele

(2000)

privire 5

mai am o
clipă
din aerul
prin care treci
și tu

(2000)

privire 6

podul de casă
veche
umbre prăfuite
lucruri
plecate

(2000)

privire 7

inima
bătând clopotul
morților din
mine

(2000)

privire 8

stai în privirile mele
ca un semn într-o
carte
din care lumea
citește
doar titlurile

(2001)

privire 9

lumea nu se mai
vede
de atâta lume

(2001)

privire 10

vidul acesta
populat
de fiecare
după necesități
ca un bazar

(2001)

privire 11

treceam cu tine
iar
prin lumea asta
pașii noștri
călcau pe urmele
pașilor noștri
pline de pământ

(2002)

privire 12

umbra
a plecat de lângă mine
din iarnă se aud
lupii nervoși
o noapte mă pândește
ca pe o pradă

(2002)

privire 13

pipăi aerul
născocindu-ți forma

cealaltă aripă
a zborului

(2002)

privire 14

noaptea se năștea
tăcută în vale
soarele căzuse
după celălalt munte
o urmă albă zgâria cerul
însângerându-l

iar tu visai
în visele mele

(2002)

privire 15

învăţam să trăiesc
a nu ştiu câta oară
tu mă purtai de mână
arătându-mi

ca şi cum
aş vedea

(2002)

privire 16

jumătate cer
jumătate pământ
n-ai cum să pleci
fără mormânt

(2002)

privire 17

umblam cu tine
prin văzduhul
umed

lumea trăia
liniștită
viața de sub
umbrele

(2002)

privire 18

plouă
și tu curgi
pe obrazul
meu

(2003)

privire 19

prin buzunarele
imoralei mele
vieți
trec ghearele
privirile
urile
unei lumi
fără buzunare

(2003)

privire 20

noapte

între noi un tren
bate câmpii

(2003)

privire 21

plouă
și lumea asta
nu mai ține
mă voi prăbuși
în înalturi

la tine

(2003)

privire 22

citeam ziarul
că murisem ieri
soarele nu mă mai
încălzea
lumea trecea prin
mine
oarbă și
plină de pământ

(2003)

privire 23

nu poți pleca din
el
nu poate trece fără
tine
vă numărați până când
cineva
întoarce oglinda

(2003)

între ceruri 1

în fiecare dimineață
mă iau în spinare
și plec

încă o zi
printre sentimente
reguli strâmbe
și alte nimicuri

încă o zi
fără mine

(2004)

între ceruri 2

mai uită-te o dată
în oglindă
dincolo
de formele
care nu te
liniștesc

întoarce oglinda
să vezi

(2004)

între ceruri 3

cu două trenuri
paralele
călătoream

eu vedeam lumea
pe o parte
tu
pe cealaltă

din când în când
ne făceam semne

(2004)

între ceruri 4

ridicai cerul
mai sus
tot mai sus
până unde
urme nu-s

nici de întors
nici de dus

(2006)

între ceruri 5

între noi
noapte
sexul pândește

(2006)

între ceruri 6

orbecăim
pe marginea fiecărei
clipe

prăpastia
nu are capăt

(2006)

între ceruri 7

adorm

trag întunericul

peste mine

exercițiu

al morții

(2006)

între ceruri 8

de aproape un veac
omul
trăind între lumea de jos
și lumea de sus

jos
satul fremătând
între bătaii sex beție
și grijile mărunte
făcute în silă

sus
vârful muntelui
ia uneori forma norilor
și devine cer

(2006)

între ceruri 9

ești
atât de aproape
departe
prin câtă lume

(2006)

între ceruri 10

dacă
vezi acum
ceea ce citești
aici
încă
te mai poți
salva

(2007)

între ceruri 11

în fiecare dimineață
mă trezesc din moarte
lângă mine

(2007)

între ceruri 12

liniște
se aude ceva
ce nu se vede

moartea ne moare
și ne naște
chiar acum

(2007)

între ceruri 13

timpul meu se va duce
să moară
și lumea se va
sfârși

(2007)

între ceruri 14

acum scriu despre
tine

ultima amintire
din lumea
care încă
nu m-a născut

acum scriu despre
tine
și uit

(2007)

între ceruri 15

bat cu sângele
în poarta-ți ferecată
de frigul înăuntrului
din piatră

lumina e stinsă
zidurile goale

ființa plecată

(2008)

între ceruri 16

de trecut
cerul
cu moartea pe umeri
până acasă

(2008)

între ceruri 17

mă nășteai
mă iubeai
mă mureai
m-ascundeai

în pământul
care trece
pe sub pasul tău
cel rece

(2008)

între ceruri 18

deja trăit
ceea ce
încă
nu s-a născut

(2008)

între ceruri 19

rădăcinile de
jos
din rădăcinile
de sus
prin mine
copacul fără umbră

(2008)

între ceruri 20

știi că ești foarte frumoasă
calci pe același pământ
cu aceleași picioare
printre care mă scurg și eu
că te naști prea devreme
sau prea târziu

dar nu știi ce vezi

(2008)

între ceruri 21

iau timpul meu
ca pe un tren de noapte

el are
vagoane dormitor
restaurant
clasa întâi și a doua
în care lumea
urcă
coboară
după ce e scris pe biletul
pe care
nu am avut
cu ce
să îl cumpăr

(2008)

între ceruri 22

ținut în picioare
de umbra
care aduce
întunericul

(2008)

între ceruri 23

dincolo de ochi
minte
începi

(2008)

între ceruri 24

câtă spaimă
în clipa de care
nici tu nu scapi

(2009)

între ceruri 25

lumea
din mintea noastră
trecând prin
noi
trecând
prin lumea
din mintea noastră

(2009)

între ceruri 26

pleci odată cu
cerul
pământului

(2009)

între ceruri 27

o pasăre neagră
cu aripi de piatră
zgârâia cerul
însângerându-l

în gheare cu
inima mea

(2009)

între ceruri 28

ea e tristă
de veacurile
altor veacuri

îmi acopăr ochii
să o pot vedea
urechile
să o pot auzii

(2009)

între ceruri 29

iubita mea
a venit

ne-a despărțit demult
duelul
cu celălalt
pe malul tulbure
al senei

iubita mea
a venit

cu tot cu el
mai bătrân cu câteva
vieți

iubita mea
a venit

(2009)

între ceruri 30

voi căuta un timp
al clipelor
fugite
din spaima minților

voi căuta un
timp
în care să bată
doar inima ta

(2009)

între ceruri 31

pașii tăi
din cer coboară
într-o dulce zi de vară
peste lumea
ce-o să moară

pe când tu erai
mister
între lumea mea
și cer

(2009)

între ceruri 32

nu mai am
cer
să sprijin privirea
nici pământ în care
să cad

doar respirarea
de care atâră

(2009)

între ceruri 33

ești și tu o ființă
între noi viețile aleargă
mai repede
decât noi

aseară credeam că
am putea să le
oprim un timp

sau că lumea
ar putea să ne vadă

(2009)

între ceruri 34

gândurile sunt pene
sentimentele aripi
cât mă va mai ține oare
cerul ochilor tăi

(2009)

între ceruri 35

iau trenul spre
mâine
prin viscolul timpului
pe geam
crâmpeie cu lume
și fără lume
se vor sparge odată cu el

(2009)

între ceruri 36

paharul
pe care îl țin în
mână
pune întrebări
despre viața lui
și a celor
care îl beau

(2009)

între ceruri 37

la capăt
e groapa în care
cazi
din care te
ridici

(2009)

fuga din urmă 1

dimineața așterne
coala albă
care-mi pândește
sângele

să scrie
ziua de azi.

(2010)

fuga din urmă 2

dintre toate
zgomotele lumii
doar pașii tăi
îi aud
nu știi dacă ești
ploaie
moarte
vânt
animal flămând
sau simplă femeie

dar știi că vii

(2010)

fuga din urmă 3

o iarnă se apropie
scrâșnind

fară să mă
privești
plec
doar cu mine

(2010)

fuga din urmă 4

în fiecare dimineață
cineva
mă trezește
și mă trimite
în viață

seara
las ușa descuiată

(2010)

fuga din urmă 5

desfrunzit de
toamnă
legănat de
tine
unde mă va duce
noaptea care
vine

(2010)

fuga din urmă 6

toamna
un burete colorat
șterge lumea
din ochii mei

(2011)

fuga din urmă 7

alterarea
sau fereastra
dintre mine și
mine

(2011)

fuga din urmă 8

ascultă facerea
noptilor ce vin
să-ți picure
moartea
în somn

(2011)

fuga din urmă 9

azi am trecut pe lângă mine
nu m-am oprit

(2011)

fuga din urmă 10

ce-mi va spune
dimineața
în oglindă

(2011)

fuga din urmă 11

zgârâi pielea

nu curge
nu se arată
nimic

după piele
altă piele
altă piele
până la capăt

care e cea dintâi

(2012)

fuga din urmă 12

las chipul în
oglinďă
când mă bărbieresc
dimineața
și plec în căutarea celuiilalt

care vine
mereu altul

(2012)

fuga din urmă 13

nu scoate capul
pe fereastră
mi-a zis
conductorul

prea târziu

(2012)

fuga din urmă 14

pe trupul meu
crește pământ
cu fiecare clipă
iar eu
nu am
a mă teme

(2013)

fuga din urmă 15

asta e totul
respiră
să nu uiți

(2013)

fuga din urmă 16

e atât de simplu
să respiri
aerul până la
ea

(2013)

fuga din urmă 17

privire topită
în cerul din lemnul
sicriului

(2013)

fuga din urmă 18

toamnă
fără de rând
prin frunzișul patului
te legeni
visând

(2013)

fuga din urmă 19

aici
totul e în ordine
lumea asta
nu e lumea cealaltă

(2013)

fuga din urmă 20

păziți-vă inima
e lună plină

pândește

(2013)

fuga din urmă 21

aștept să-ți pot spune
primul secret

marea îți șterge
numele
dintr-un val eșuat

dar tu
ești de mult
în vise mai blânde

(2013)

fuga din urmă 22

lumea
ar putea fi
o poveste

(2013)

fuga din urmă 23

prăpăstii înghețate
lupii
cerșindu-ți ființa

ce bine
încă
dimineța
respirată cu tine

(2013)

fuga din urmă 24

a-ți șterge
urma
încercând să
scapi

(2013)

după perete 1

marginea dinspre
tine
se ridică deasupra
cealaltă
se lasă grea

la mijloc
viața
ca o apă curgătoare

(2014)

după perete 2

trec somnul
cu mine de
mână
spre lumea
din ziua de
mâine

numită
cât să uit
unde mă aflu

(2014)

după perete 3

încerc să prind din
urmă
ziua de azi

știrile de la tv
și câteva ore
de facebook
înfig gheara
într-o lume
despre care nu știu nimic

aș fi putut
trăi

(2014)

după perete 4

stau
în privirile tale
până le vor crește aripi
să ne ducă
de-a lungul și latul
pământului
acasă

(2014)

după perete 5

nu există munți
la fel
nici tăceri

iar tu
ca un șarpe constrictor
rotindu-te în mine
odată cu pământul

(2014)

după perete 6

dimineața ne numără
desenează privirea
o lipește pe
ochi
din lumină
ziua de azi
își arată colții

(2014)

după perete 7

prin buzunarele hainei
vechi
amintiri prăfuite
câțiva bănuți
cât să-mi cumpăr
nimicul

(2015)

după perete 8

zbor
șters de vânt

privire obosită
trecută prin lucruri

cer
mincinos

(2015)

după perete 9

deja apus
încă nerăsărit

de nerespirat
nevisata
noapte

(2015)

după perete 10

lumea ar putea deveni
deodată
mult prea complicată

iar tu
ai putea trece
fără să mă
vezi

(2015)

după perete 11

m-am trezit
cu o nouă jucărie
în brațe

ziua de azi

(2015)

după perete 12

mai multă uitare
decât înserare
mai multă moarte
decât noapte

pe când se rotea
o frunză
în aerul
cu tine

(2015)

după perete 13

încă o noapte
din care nu scapă
decât
visele pe care
nu le ucide
răsăritul

(2015)

după perete 14

voi pleca
să te caut
după peretele lumii

sau poate
tocmai am ieșit
din jocul
în care
ești

(2015)

după perete 15

vreme de
trecere
învârți spirala
celor văzute
cu tine
într-o formă sau
alta

obosit
te lași pe
partea celorlalte

(2015)

după perete 16

vântul rece
spulberă gândul
rebel

o jumătate de inimă
bate
cât să ajung

(2015)

după perete 17

bat cu sângele
întunericul
vieții

o poartă se deschide
spre moartea din
lumină

(2015)

după perete 18

când ceața dimineții
mă redă
trag insomnia morții
sub soarele
acestei lumi

(2015)

după perete 19

cum mai trece
și ziua de
azi
fără să-mi tragă
o palmă

să o țin
minte

draga mea ziuă
de azi

(2015)

după perete 20

am stins lumina
tras obloanele
aruncat cheia

azi
nu mă mai vizitez
la noapte
rămân la tine

(2015)

după perete 21

când cerul nu mai e
deasupra
iar timpul
îngheață
și tot ce ai trăit
se sparge în nimicuri
din care te naști mereu

mersul la market
e absolut necesar

(2015)

după perete 22

desăvârșite în
toate
limbile pământului

suspinele
sub arcușul
toamnei din
toate
anotimpurile

(2015)

după perete 23

mă uitam pe geam
în lumea cealaltă

ca să te văd
venind

(2015)

după perete 24

ce bine
noaptea
visată cu tine

dimineața ca o
minciună
ne va pedepsi
curând

(2015)

după perete 25

cel mai frumos loc
pentru somnul
tău
sunt visele mele

(2015)

după perete 26

unde să-mi las
ploaia
când pământul
tău
nu ne mai rodește

(2015)

după perete 27

ziua de azi
se lasă la vatră
ca un dezertor
împuşcat

noaptea
şterge numele

(2015)

după perete 28

gândurile sunt
pene
sentimentele
aripi
cât mă va mai ține oare
cerul privirilor tale

(2015)

după perete 29

fiecare clipă
e o repetiție
pentru întâlnirea
care așteaptă
să-ți arate tot

(2015)

după perete 30

când peretele
se subțiază
trec dintr-o parte
în alta
să te caut

(2015)

după perete 31

vine o zi
când sosește criticul
cu metrul său
luuung
după chipul
și asemănarea lui

vai de pielea poemului

(2015)

contraatacul de panică 1

lucrurile acestea
doar între liniști și
frici
celelalte
izbesc oglinda
până o fac țandări

apoi
dau buzna
cu toate ale lor

(2016)

contraatacul de panică 2

învelești lucrurile
în cuvinte
le pui între marginile
unei coli

ca și cum
nimic
nu ți-ar scăpa

(2016)

contraatacul de panică 3

zgârâiam privirea
când ochiul
dornea

ca pe un
perete

(2017)

contraatacul de panică 4

sub pătura caldă
a vederii
gerul privirii
se înmoaie

cât să respiri

(2017)

contraatacul de panică 5

când cel care te poartă
în spate
te scuipe
ca pe un gust amar

în lutul
obosit

(2018)

contraatacul de panică 6

dureros
prin tine
capăt și început

măcar de le-ai ști
rândul

(2018)

contraatacul de panică 7

nu m-am uitat
sunt bine ascuns
în mine

din când în când
văd
aud
arăt

respir

mai înainte de
toate acestea

(2018)

contraatacul de panică 8

noaptea vine
ca o gumă de șters

urma albă
trezește
ziua de mâine

(2018)

contraatacul de panică 9

înainte
nicio urmă
înapoi

din lumea
în care mă știu

(2019)

contraatacul de panică 10

încerc să șterg
numele
de pe lucruri

să le văd

(2019)

contraatacul de panică 11

ascultă facerea
noptilor ce or să vină
să-ți picure
moartea
în fiecare somn

(2019)

contraatacul de panică 12

suntem prea aproape
să Te vedem

(2019)

contraatacul de panică 13

uneori dimineața
nu mai am unde
ascunde
atâta lume
care dă buzna
cu toate ale ei

adânc
în pământul meu
pași tăi lasă urme

(2019)

contraatacul de panică 14

când lumea te strânge
și aerul
mai mult te sufocă
iar fiecare clipă
e un șut în fund
spre hăul
al cărui nume
nu-l știe nimeni

când cerul
e o placentă
din care te naști
ca să mori

când toți merg
înainte
și nicio urmă înspre noi

(2019)

contraatacul de panică 15

curge
nimic nu se întoarce
nu se vede

fiecare barcă
pe râul ei
fiecare râu
pe cursul lui

fiecare curs
are o mare

întrebare

(2019)

contraatacul de panică 16

nu te apropia prea mult
abisul e
pretutindeni
nici statul pe loc
nu e sigur

gândul
ar putea să-ți tragă
pământul
de sub picioare

(2019)

contraatacul de panică 17

frica aceea
nu vine singură

e biciul stăpânului
în mâna
slugii
care și-a vândut sufletul

te vrea în genunchi
te vrea capră

te pocnește până când
îi intri în
buzunar

(2017)

contraatacul de panică 18

mi s-a spus
să nu am nicio
grijă

toți care sunt împotriva
vor muri

(2017)

contraatacul de panică 19

azi
voi încerca să deschid
cutia de conservă
cât să scot
degetul mijlociu

azi
istoria se scrie
sângeri

(2019)

contraatacul de panică 20

știu
secrete pe care
nu mi le pot
spune

ascund
lucrurile după un
nume

privesc
fără să te
văd

dar
învârt spirala
până la
capăt

(2019)

contraatacul de panică 21

dimineața se ridică
omul
și pleacă într-o nouă
zi

apoi vine noaptea
cu un nou exercițiu
al morții

(2020)

contraatacul de panică 22

toamnă
despletită de vânt
prin frunzișul patului
te legeni
visând

(2019)

contraatacul de panică 23

ce faci dimineța
când te trezești
cu un străin în oglindă

îl bărbierești
îi tragi câteva palme
să îi tonifiezi mutra
și îl trimiți
în viață

te împrietenești cu
el
o zi întreagă

apoi
îl omori
în primul somn

(2020)

contraatacul de panică 24

când totul se întâmplă
altfel
nu cum se spune
nici cum se vede

nicio zi
nu ține înținericul
departe

niciun lucru
nu are umbră
acolo unde ești singur

cu tot pustiul
în spate

(2020)

contraatacul de panică 25

când aerul
în care te trezești
e tot mai puțin

iar vântul mișcă
lucrurile
le lovește de
pereți

care din când
în când
se deschid
și liniștesc totul

(2020)

contraatacul de panică 26

trăiește chiar acum
timpul care ne
duce
unde se duce

(2020)

contraatacul de panică 27

mai lasă-mă cât să
șterg greșeala
din ultima respirație

cea fără de tine
oricine
ai fi

(2020)

Referințe critice (selectiv)

*Din respect și prețuire pentru cei
care au scris despre cărțile mele.*

.....E aici itinerariul unei conștiințe trăindu-și drama de a nu se putea sustrage Răului decât prin sacrificiul de sine, purtătorul ei devenind, în singurătatea lui imensă, semn al trecerii către un Bine niciodată complet atins, veșnic suspendat în aspirația lui concepută aseptizat. Poetul pledează implicit pentru abolirea perspectivelor comune fosilizate de tradiția didactică sau de comoditatea bunului simț și instigă la răsturnarea convențiilor consacrate de uzaj.

Ion Roșioru (Tomis nr. 12 – 1997)

*

.....
În drumul său, poetul va fi având revelații, va fi tezurând cunoașteri noi, va fi fiind uluit de iviri neașteptate, metamorfoze sau chiar neantizări ale celor mai de mult cunoscute. E un drum numai al său, conștient că „până la capăt/ mai sunt și alte păreri”. Cutezența-i rară îl ajută în greua-i încercare.

Florin Bănescu (Mușchetarii câmpiei de vest, editura Ivan Krasko, 2000)

*

.....
Asemeni lui Lot care a putut supraviețui Sodomei și Gomorei, asemeni lui Orfeu căruia zeii i-au îngăduit să viziteze tărâmul morților, poetul e o ființă privilegiată, un stâlpnic, un purtător al tainei de rit creștin, dar în același timp un om supus ademenirilor și tentațiilor.

În ciuda aparențelor sau a unor posibile interpretări, Ioan Matiut (stâlpnicul) nu scrie o poezie religioasă și nici una mistică. Expresia gnomică, discreta calofilie cu vecinătăți și conexiuni pe planul sensibilității, notația sobră și austeră sunt, până acum, câteva din calitățile stilului său, desprins parcă dintr-un ritual inițiativ.

Gheorghe Mocuța (Arca nr. 4,5,6, - 1997)

,

*

.....

Spațiul poeziei rămâne unul al inocenței regăsite. O inocență potențată adesea până la evlavie. Sentimentele perene ale existenței se plasează, astfel, într-o perspectivă sacralizată, deși expresia religioasă nu e niciodată explicită, ostentativă.

Acești Stâlpi de sare pot fi interpretați (și) ca o ripostă a unui temperament meditativ, introvertit, față de agresivitatea și tupeul care ne înconjoară, amărându-ne existența.

Virgil Mihaiu (Steaua nr. 11,12 – 1998)

*

.....

Universul conceptual al lui Ioan Matiut se raportează chinuitor condiției existențiale a omului, iscodită prin prisma unui sieși utilizat în sens exemplificator și nu egocentrist – iată / trec prin / mine ca printr-o / lume - lăsând loc unor concluzii tulburătoare.

Toate poemele sunt explozii de miez, șlefuite în timp pentru a dobândi profilul cel mai concordant ideii expuse, provocatoare de o neliniște insolită prin care se continuă într-un ecou interior personal al receptorului.

Lazăr Faur (Semne nr. 5 – 2000)

*

.....

O anume modestie care nu trebuie neaparat citită ca pauperitate a expresiei lirice, modestie dublată în subtext, de orgoliul mocnit al omului în calitate de creatură privilegiată de Autorul Creațiunii, ne întâmpină în textele lui Ioan Matiuț. Poetul simte astfel, uneori, chemarea de a covorbi cu Dumnezeu.

Fără a pune la îndoială dreapta credință de la care se revendică poetul, având în vedere faptul că voința este universală, o întrebare subzistă: Cine este cel ce vrea ca ochiul autorului să vadă ceea ce vede? Și dracul vrea amulte.

Petru M. Haș (Adevărul de Arad, nr. 2923 – 2000)

*

.....

Poemele lui Ioan Matiuț sunt atât cât trebuie să fie. Este foarte greu, îți trebuie o mână de maestru ca să poți, în câteva cuvinte, să transmiți chiar și sentimente. Nu numai scintilație spirituală; aceste scintilații au încărcături uneori melancolice, alteori ironice, o lucrătură de bijutier în filigran.

O poezie fără sonoritate prea mare la lectură, la cititul cu voce tare, dar care reușește să facă implozie. Nu este un spectacol exterior, ea intră în tine și fără să-ți solicite eforturi îți produce bucurie.

Un poet pe care îl invidiez pentru aproape fiecare poem din carte. A scrie sec, a pune gândul deasupra textului, este un semn de maturitate poetică.

Ion Mureșan (Notă la volumul déjà vu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2005)

Sapiential și apoftegmatic

Zăbovind Între ceruri (Brumar, 2009), Ioan Matiuc s-a despărțit de cele lumești. Sau, mă rog, dintre realități a mai păstrat trenul, ca mediu sentimental și mijloc de transport în cronologia interioară. Poemele de aici sunt scurte, parabolice, neîncordate stilistic. Desen vag, economic, realizat în pastă moale. Gravurile lui Adrian Savu – encefalogramme în negru pe fond verzui – semnaleză trăiri expresioniste, chinuite și amenințătoare. Acompaniamentul grafic este mai intens și mai acut decât însăși poezia, care de multe ori etaleză o detașare budistă.

Există doi oameni în Ioan Matiuc – cetățeanul și poetul. Cu legături vagi între ei. Unul nu se amestecă foarte tare în treburile celuilalt. O schizoidie care poate fi numită și evaziune interioară. De multe ori, sunt tentat să numesc acest fel de artă una protestantă: poezia cu ale poeziei, viața cu ale vieții. Pentru că artistul nu poate concilia cele două fenomene.

.....
 Între ceruri, ca înțeles, ar putea semnaliza o stare de fericire sau măcar de detașare sublimă. Între pagini, însă, este mai curând de găsit lehamite de lume, precum și dezamăgire sentimentală. Un fir roșu al perechii ratate, al imposibilității de refacere a androgenului. Până la urmă, ipostaze romantice ale inadapării și însingurării chinuite: „16. capătul lumii mele/ nu este și capătul lumii tale// la capătul lumii mele mă topesc/ luând forma ta/ la capătul lumii tale/ mă topesc/ luând forma lumii”.

.....
 Între ceruri semnifică și dibuirile de la un zeu la altul. Bineînțeles, un zeu tămâiat este Nichita: „23. în pământul/ care-ți trece/ pe sub pasul/ cel rece”. Din și după aceste frecvențări,

stridia din sufletul poetului produce, iată, și mici perle impecabile: „34. ținut în picioare/ de umbra/ care aduce/ întunericul”. Un catren fără ritm și rimă, liber de teatralități și tragedii mimate. Aici scriitorul este el însuși – sapiențial și apoftegmatic. Ei? Cum sună asta? Sapiențial și apoftegmatic? Mă gândesc să rețin sintagma pentru titlu, iar în chapeau să montez epitetul ungarettian.

Cred că cel mai mult mă pot gândi la un avion de hârtie plutind lent printre blocuri, pe deasupra copacilor, sub un cer înnorat. Este imaginea pe care mi-o lasă în minte cele mai adânci poeme din acest volum. Prin ele se verifică capacitatea hipnotică a poeziei cu numărul 38: „lumea/ din mintea noastră/ trecând prin/ noi/ trecând/ prin lumea/ din mintea noastră”. Acest Iona hipnagogic, între veghe și somn.

Felix Nicolau (Luceafarul, Numarul 28 / 2010 /.)

Viața de fiecare zi la expertiza abrevierii

A lua o carte în serios, a o aborda, cum se spune, cu metodă, înseamnă a efectua cel puțin trei operațiuni, constatări, observații: cum începe, cum sfârșește și ce se întâmplă între început și sfârșit. Viața „între ceruri” de Ioan Matiuț, în mod natural, debutează de dimineață și, de fiecare dată, înseamnă o plecare în diurn, în cotidian. Damnațiune pură, absență fără cusur, insatisfacție morală: „în fiecare dimineață / mă iau în spinare / și plec // încă o zi / fără mine.” (text 1). Finalul ar fi previzibil/imprevizibil. Orice plecare presupune un drum, un parcurs, iar drumul, fapt îndeobște regretabil, are un capăt. Această evidență vom pune-o pe seama previzibilității sau invers, dar cu aceasta n-am soluționa imprevizibilul: „la capăt / e groapa în care / cazi / din care te ridici” (text 58).

Având în vedere că „cerul” este o entitate vidă, abstractă, am remarca predilecția acestui poet pentru astfel de titluri: umbre, priviri după cum abstracțiunile sunt regulile și sentimentele. Abstractizarea presupune eliminări, renunțări succesive, ea este marea noastră abreviere. Pesemne Asia este abstractă, Europa – concretă, naturalistă, forfotă materială. Oricât de bine s-ar hrăni japonezii, chinezii, bucătăria lor va rămâne abstractă. Ioan Matiut este un poet abstract.

.....
 Nu e, așadar, de mirare că, produs al unei forme practice de religiozitate și lectură, Ioan Matiut este prizonier „între ceruri”, neliniștit de dilema unor dincoace și „dincolo”, de cerul din „oglinďă”, cu alte cuvinte, adică: „dincolo / de formele / care niciodată nu te / liniștesc” (text 2).

Geologicul este o emblemă configurată de zona alpină. Muntele – ca aspirație spre misterul celest – alimentează mirajul dantesc al lumii ca sistem de „ceruri”, în care fiecare cer cu daravera lui. Ascensiunea este formă de opoziție a două lumi: „al nouălea cer” și „lumea care freamătă / sub negură”. Evoluția pe o asemenea verticală este o răsturnare de situație, prin care încetează „respirația” pasiunii, căreia îi ia locul rațiunea rece, solară: „un soare rece / de aer / neorbitor / tăia respirația”.

Poetul este un ofician sobru, care nu s-ar lăsa o clipă agasat de zgomotele exterioare, deoarece poezia i se pare o treabă mai mult decât serioasă. Eventual se adresează cuiva, nu știm cui. Poate unui partener mundan, poate divinității. Acest alter ego îi impune ritualul înălțării, atât de riguros încât versul se subordonează canonului de rimă și metru clasice, muzicale, de „folclor literar” blagian, de incantație mistică sau misterioasă: „ridicai cerul / mai sus / tot mai sus / până unde / urme nu-s // nici de întors / nici de dus” (text 5).

.....

Empiric, Ioan Matiuț apare drept o persoană activă, implicată, sigură de sine, aproape robustă. Activitatea este doar surrogatul supraviețuirii sale. Fondul este febril, neliniștit, blocat în singurătate; singur până la dedublare: „în fiecare dimineată / mă trezesc din moarte / lângă mine” (text 15). La lumina zilei, fiecare clipă e „prăpastia”. Stilistic vorbind, tipul e un miniaturist înfocat. Are vocația clipei care îl hipnotizează. Un făcător (de la verbul „a face”) de ceremonii semnifice, sapiențiale, rituri minuscule, dar care, în general, tind la bătaie lungă, deși localizabile în individualitatea posesivă: „timpul meu”. Individul există ca posesor de „timp” și în măsura exercitării acestei posesiuni. Pierderea acestei noțiuni ar fi deopotrivă jalnică și ipotetică, prilej de vajnice clamări surdinizate: „și lumea se va sfârși” (text 18). O, da! Dar ce e lumea? Cui aparține?

Consecvent celor enunțate mai sus, poetul acesta nu participă la partea a doua a Poeticii lui Aristotel. Ar consimți la opinia celor ce susțin că Iisus n-a răs jamais. Cel mult un zâmbet amar, imparțial. Sobrietate de „inchizitor”. Are viziuni adesea sumbre, apocaliptice, ca viziunea din poezia nr. 41: „o pasăre neagră / cu aripi de piatră / zgâria cerul / însângerându-l // în gheare cu / inima mea.” Consolările acestui poet al „cerurilor” coboară din „cer”, înviorează lumea asta pesimistă cu dulci incantații și versuri ermetice, încât te-ntrebi de nu cumva Dumnezeu e iubirea sau viceversa: „pașii tăi / din cer coboară / într-o dulce zi de vară / peste lumea / ce-o să moară // pe când tu erai / mister / între lumea mea / și cer” (text 47).

Imposibilitatea regăsirii condiției umane devine definitorie pentru om ca specie: „nici un tren / nu mai duce spre noi” (text 53). Ceea ce nu înseamnă că disperarea ar fi neapărat exclusivă. Un

inefabil al vieții de dincoace, al vieții de dincolo, întrunește voința de comunicare, liantul existențial. Podul este un simbol al salvării, al relației cu lumea, fie aceasta chiar o lume impracticabilă: „pe malul meu / crește piatră / peste piatră / peste piatră // cât pentru un pod” (text 49).

Să fie poetul Ioan Matiut un neînfricat constructor de poduri?
Pertu M. Haș (Arca, nr. 1,2,3-2010)

Între două vieți sau salvarea prin poezie

Deși la a cincea carte*, poetul Ioan Matiut e greu de prins în cuvinte. Poezia sa se mișcă între două registre complementare: confesiune crispată și reflexie. Ambele asigurând viziunii sale poetice coerența. O sensibilitate deosebită și o luciditate mereu la pândă iscă o tensiune prelungită, fiecare poem fiind o secvență decupată din această stare generală. Miza e cunoașterea de sine și a lumii, pe cât de previzibilă, pe atât de complicată, pe cât de riscantă, pe atât de misterioasă: „orbecăim / pe marginea fiecărei clipe // prăpastia / nu are capăt”. Principiul poetic, al rezistenței limitate la presiunea interioară, e și unul al supapei. Forța poeziei devine astfel implozivă, dă în clocot și pe de lături. De aceea, poemele spun mai mult decât suma cuvintelor care le compun. Zbaterea e evidentă ca și încăpățânarea „stâlpnicului” (Gh. Mocuța) care și-a propus să descopere miezul lumii în absolut: „ridicai cerul / mai sus / tot mai sus / până unde / urme nu-s / nici de întors / nici de dus”.

.....
„Între ceruri” e un spațiu al spaimelor și al anxietății ținute în frâu de o stilistică gnomică, de respirație scurtă, dar profundă, ori, cum ar spune poetul, de „pauza dintre clipe”. Poemele nu

caligrafiază debordanța sentimentelor, numai frisonul lor adânc: „nu mai am / cer / să sprijin privirea / nici pământ în care / să cad // doar respirarea / de care atârâ”. Peisajul, definit de Amiel ca „etat d’âme”, e bântuit de ploi, de triste amintiri, de trecerea implacabilă a timpului, de neîmpliniri, de uitare, de preeminența morții. Alte motive, unele exprimate metaforic, sunt de sorginte blagiană: somnul, „frate geamă al morții”, o „pasăre neagră”, „cerul ochilor tăi”. Și liniștea necesară pentru a percepe mișcarea pură și încărcată de mister a lumii, sugerând infinitul și eternitatea: „liniște / se aude ceva / ce nu se vede // moartea ne moare / și ne naște/ chiar acum”. Natura își pierde și ea dimensiunea simbolică, devine „peisaj” supus degradării: „satul fremătând / între bătaii sex beție / perpetuare / și grijile mărunte / făcute în silă”.

Nu degeaba spun că poetul Ioan Matiuț e greu de prins în cuvinte. Aparent pare un învins. În realitate, e un învingător, pentru că în om creatorul a pus nemărginiri de gând: „dincolo de ochi / minte începi”. De aici începe salvarea. Din pândă ținută vigیلă la cele nevăzute și neuzite. La esența vieții, căci „într-o singură sămânță de grâu este mai multă viață decât într-o căpiță de fân” (Kahil Gibran). Din înțelegerea vieții ca o provocare: „la capăt / e groapa în care / cazi / din care te / ridici”. Din presimțirea eternității viitoare: „ca un râu care curge / invers / curg / înspre tine / din lumea / care mă moare”. Chiar dacă prin „tine” poetul se referă la iubită, nu e nimic pierdut. Pentru că erosul înseamnă prezența în femeie a misterului și a divinității. Și, în sfârșit, dacă totul e deșertăciune și viețile se duc, rămâne ceva mai important decât toate la un loc: creația. Cu condiția să nu te uiți în altă parte: „dacă / vezi acum / ceea ce citești / aici / încă te mai poți / salva”. E și motivul pentru care poetul Ioan Matiuț nu se mulțumește să fie numai editor, reporter de televiziune, redactor (și vânzător

împătimit!). Vrea și chiar reușește să fie poet. Chiar dacă unul greu de prins în cuvinte.

Lucia Cuciureanu (Familia, nr. 9 – 2010)

*

Cartea de versuri a arădeanului Ioan Matiut, între ceruri (Editura Brumar, 2009) el însuși editor (și redactor la revista Arca), se citește repede și e adaptată parcă la clișeele și fragmentele vieții moderne; versurile sunt firimiturile care cad de la masa poetului, pe care le ciugulește în grabă cititorul zorit. Toate textele dintr-un volum de Ioan Matiut abia dacă ar constitui scenariul unui videoclip liric. Și asta, pentru că poetul și-a adaptat sistemul de gândire și meditație, dar și acțiunile, la întâmplările paradoxale ale acestei lumi. Scurtele sale poeme au efectul unor haiku-uri și ecoul unor reflexe intime ale ființei: „în fiecare dimineață/ mă iau în spinare/ și plec// încă o zi/ printre sentimente/ reguli strâmbe/ și alte nimicuri// încă o zi / fără mine”.

Încă de la primul poem aluziile sunt autoreferențiale, eul liric fiind absorbit de un daimon orgolios și pieziș care înfruntă neantul și lumea meschină. Nemulțumit de condiția sa, poetul își acceptă alienarea cu un soi de revoltă absurdă. Episoadele sale sisifice răzbat în discursul concentrat, eliptic și rebel: „urcam cu muntele/ înspre al nouălea cer/ din lumea care freamătă/ sub negură// un soare rece/ de aer/ neorbitor/ tăia respirația”; „ridicai cerul/ mai sus/ tot mai sus/ până unde/ urme nu-s// nici de întors/ nici de dus”.

Iluminările scurte, fulgurațiile memoriei și ale conștiinței, sentințele ne dezvăluie un creator sceptic care încearcă să-și reprime emoțiile, să le stăpânească și să le dea o formă paradoxală, spectaculară, de multe ori memorabilă: „adorm// trag întunericul/ peste mine/ exercițiu/ al morții”.

Alteori fragmentele se juxtapun într-un jurnal intim în fiecare vers compune o imagine nouă, un clip al aventurilor eului: „stropi de apă/ mă fugăreau/ pe geamul trenului/ care șerpuia/ spre tine// o geană de lumină/ spârgea orizontul/ și ploaia va fi/ o amintire tristă”.

Intervalul dintre ceruri poate fi aventura metafizică a sinelui oscilând între lumea de jos și lumea de sus: „de aproape un veac/ omul/ trăind între lumea de jos/ și lumea de sus// jos/ satul fremătând/ între bătaii sex beție/ perpetuare/ și grijile mărunte/ sus/ vârful muntelui/ lua uneori forma norilor/ și devenea cer”.

Fiecare secvență proiectează pe ecranul paginii crâmpie dintr-o filosofare proprie, accesibilă, solemnă, adaptată gândirii profane: „dacă/ vezi acum/ ceea ce citești/ aici/ încă/ te mai poți/ salva” sau: „în fiecare dimineață/ mă trezesc din moarte/ lângă mine”.

Dialogul, cu celălalt sau cu iubita, devine o formă eliptică de supraviețuire, după cum scriitura devine o formă de uitare: „acum scriu despre/ tine// ultima amintire/ din lumea/ care încă/ nu m-a născut// acum scriu despre/ tine/ și uit”.

Nașterea, viața, iubirea, călătoria și moartea sunt motivele unui poem infinit, fragmentat de spaimele existenței; un joc al formelor dominat de imaginația săracă și de gestul rebel, inocent. Acest poem infinit, fără punct și semne de punctuație, scris sub forma unui tratat încheagă cu greu o viziune, poate o sugerează. Ca o compensație, daimonul (nichitastănescian) deturneză sensul verbelor fără a dezechilibra însă zborul ființei „între ceruri”: „ca un râu care curge/ invers/ curg/ înspre tine/ din lumea/ care mă moare”; „o pasăre neagră/ cu aripi de piatră/ zgârâia cerul/ însângărându-l// în gheare cu/ inima mea”.

În peisajul poeziei de azi lirica lui Ioan Matiuț nu are destule repere pentru a-i descoperi vreun precursor, cu excepția lui

Nichita, dar nici nu comunică direct cu estetica generației sale. E amprenta unui creator solitar, suspendat între meditația aforistică și metapoezie, care se apropie în unele texte de stilul lui Bogdan Ghiu. Nici biografismul, nici realul nu-l copleșesc, încât din tumultuosul și risipitorul Mateo, din neliniștitul personaj pe care îl cunoaștem, nu rămâne decât expresia platonice a reflexivității și inocența gestului pur.

Gheorghe Mocuța (Ramuri, nr. 5, 2010)

Monopolul iluziei. Despre poezia lui Ioan Matiut

Sedimentările afective, între elan și meditație, euforie și crizism fințial, asigură poeziei lui Ioan Matiut succesele de până acum. La aceasta contribuie, retor dibaci, eul suavității figurate, starea de spirit sugerând, continuu, o mistică înăbușită. Nu ne aflăm, desigur, în fața unei poezii de concept dar rostirile autorului arădean indică un patos jubilatru, un completiv-vitalizant imaginar. Iar lucrurile sunt induse, mai ales, prin antologia déjà vu (Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2005, 92 p.) asupra căreia zăbovim mai jos.

Există un Dumnezeu al poemelor lui Matiut fiindcă organizarea orizontului arhaic al ființei înseamnă doar prima etapă a suprapunerilor vis-idel-adorative. O liniște aparent mortifiantă, în fapt o disoluție a feericului se revarsă în coșmar interogativ dar, în afara sceneriei, suprapunerea spațiilor vide află alte corespondențe ale unului simbolic. În volumul stâlpi de sare (Arad, Editura Mirador, 1996) un poem evocă provocarea universalilor, momentul auroral dedicat recuceririlor paradisului pierdut, acel „mereu (...) altceva”:
„atârână un perete într-un cui / o oglindă se privește în mine / nu știu de ce nu mai pot să mint / stau și văd cerul cum / trece prin pășări

/ mereu înspre altceva.” (stâlp 4). Nu avem la Ioan Matiuț poezia halucinant spațială a colegilor de generație dar magiile cuvântului- imagine impun, precum în lirica optzeciștilor, „rectificări” ale sufletului candid sub povara marilor întrebări existențiale. De aceea, cum găsim într-un text excelent din volumul umbra (Arad, Editura Mirador, 1999), eul expiator își ia partea ce i se cuvinte din misterul mitului fundamental, eu întemeietor, reîncoronând, într-un fel, adorația: „dincolo / de trupul împrumutat / de vedere / cuvinte / moarte // acolo începi” (umbră 19) Pare că peste tot, poetul e tovarăș gândului hegelian: „Suntem și gândim pe măsura Dumnezeului în care credem.” În volumul „priviri” (Arad, Editura Mirador, 2003) investigările eului liric țin de potențările reflexive, autoexaminări determinând chiar reformulări ale proiecțiilor acestui univers poetic. Vibrația e totalizantă în fluente melancolizate de sugestiile unui antropomorfism marcat de memoria afectiv-temporală, de fabula biblică: „bate din / aripă / poate că Dumnezeu / va avea milă de / tine / vei zbura / până la prima treaptă / a inițierii / unde / se termină pământul / începe cerul // cerul tău / cel de toate zilele.” (privire 4) Sinceritatea e, și aici, subversivă. Dar explorările sunt, și ele, reevaluările unui sentimental, altminteri un meistersäng extrem de individualizat valoric în poezia română de azi. Destule inedite din prezenta antologie denuanțează acea privire meditativă a unui spirit baroc, un erudit al fictivizărilor. Poetul păstrează, în continuare, monopolul iluziei, ființa hierofaniilor consacră circumscrierile unui autoir autentic: „bat cu sângele / la poarta-ți încleștată / de frigul înăuntrului de piatră // lavă / născând / relieful primăverii tale” (déja vu 4).

Ioan Matiuț rămâne regizorul unui spectacol de înluminare, el este poet.

Ionel Bota (facebook)

Fulgurații poetice

Poetul arădean Ioan Matiut scrie o poezie esențializată; versurile sale, asemănătoare prin concizie cu haiku-ul, surprind ființa umană trăind și exprimându-se mereu între două limite: un jos și un sus ontologic, ceea ce justifică implicit frământarea și neputința eului, incapabil să se fixeze într-o formă convenabilă de existență.

Ultimul volum de poezie, între ceruri, apărut în 2009, la Editura Brumar din Timișoara, continuă aventura cunoașterii în zona autentică a sinelui, din volumele anterioare: stâlpi de sare, umbre, priviri și déjà vu.

Realitatea imediată punctează prin elemente-metaforă întrebările, tristețile și bucuriile omului, aflat între două forțe antagonice, pământ și cer, chemat sau apăsător de imensitatea lor, părăsit uneori de ambele, dar nevoit să rămână viu, suficient sieși: „nu mai am / cer / să sprijin privirea / nici pământ în care / să cad // doar respirarea / de care atâră”.

Muntele sugerează efortul sisific de a atinge înaltul: „urcam cu muntele / înspre al nouălea cer... un soare rece/de aer / neorbitor / tăia respirația”.

Trenul, reluat ca motiv în mai multe poezii, stabilește legături în interiorul unei iubiri enigmatice („cu două trenuri / paralele / călătoream...din când în când ne făceam semne”; „stropi de apă / mă fugăreau / pe geamul trenului / care șerpuia / spre tine”) sau le întrerupe: „niciun tren / nu mai duce / spre noi”.

Același tren călătorește între planuri temporale („iau trenul spre mâine”), sugerând drama umană în fața neputinței de a se sustrage timpului.

În multe versuri, expresia poetică stilizată captează clișee existențiale într-un registru al dezamăgirii. Viața, iubirea, călătoria

sau moartea dezvăluie un eu neîmpăcat, care nu se poate așeza nicăieri în acest interval dintre lumea de jos și lumea de sus, iar singura formă de sustragere spaimei de a fi este interogația, privirea, atingerea vieții. Și propria formă de filosofare apoi: „de aproape un veac / omul / trăind între lumea de jos / și lumea de sus // jos / satul fremătând / între bătaii sex beție / perpetuare / și grijile mărunte / făcute în silă // sus / vârful muntelui / lua uneori forma norilor / și devenea cer”.

Lumea văzută de eul poetic se resimte din cauza absenței oricărei asistențe divine și de aceea apare învăluită într-o acută tristețe și lipsă de sens: „de naștere / ne-am tot născut / până nu mai știm / nimic despre ea // de viață / am tot trăit / până nu mai știm / nimic despre ea // de moarte am tot murit / până nu mai știm nimic despre ea // cum ne mai numești / Doamne”. La nivel formal, fragmentarea susține această stare precară a realității eului.

Evenimentul uman esențial, iubirea, este surprins în câteva versuri de o subtilitate a expresiei care transmite doar fiorul sau impactul asupra ființei; dezamăgirea se resimte și aici, cuplul e distrămat și nu se mai poate reface: „iubita mea / a venit // ne-a despărțit demult / duelul / cu celălalt / pe malul tulpure / al senei”. Uneori însă, senzualitatea se afirmă subversiv: „între noi / noapte / sexul pândește”.

Deși privește relaxat posibilitățile de combinare a cuvintelor ca material poetic, poetul preferă registrul poetic grav, care amintește de marea poezie: „o pasăre neagră / cu aripi de piatră / zgârâia cerul / însângerându-l // în gheare cu / inima mea”.

Totala absență a punctuației, precum și privarea textelor de un titlu (ele fiind numerotate de la 1 la 58) vin să confirme, alături de concentrarea expresiei, modernitatea poeziei lui Ioan Matiuț, pe care cititorul o poate percepe ca pe o acumulare de fișe eliptice, de diagnostic existențial, care inventariază unicități de o clipă.

Lectura de la un capăt la altul al prezentului volum de versuri oferă cititorului momente de grație poetică, o așezare a spiritului și a sufletului în preajma autenticității și frumuseții umanului; paginile de poezie alternează cu șase gravuri aparținând lui Adrian Sandu, care semnaleză la nivel vizual, aceeași intensitate și tumult al trăirilor.

Lavinia Ionoaia (Arca)

Ioan Matiuc - Fuga din urmă, Ed. Tracus Arte, 2013

Subtil, isihast, elegant și liniștitor. Aproape de haiku. Se spune că între forma haiku-ului și conținutul lui e o contradicție – de la constrângere la libertatea asocierilor – însă Matiuc e omogen și melancolic. Și nu numai, căci sunt și revărsări de vitalitate. Totul suprapus și împletit ca într-o Fugă bachiană. Ilustrațiile în diverse tonalități ale lui Laurian Popa surprind exact arta ca stare de spirit.

***

“binecuvântată fi
Iubire
care-mi sfâșii sufletul
chiar dacă
ești mai amară
decât moartea”

***

“aici
totul e în ordine
lumea asta
nu e lumea cealaltă”

Felix Nicolau (Facebook, 03. 05.2014) (<https://www.facebook.com/felix.nicolau.5?fref=ts>)

Micropoeme*

Într-un peisaj liric atât de generos în expresii tari, în texte cât mai prozoase, cu ostentație antilirice, revărsate pe pagini întregi de reviste, ziare, cărți, existența unui giuvaergiu precum Ioan Matiuț, care lucrează numai pe sunete rare în versuri suspendate, abia vizibile, plutind parcă în aerul paginii, chiar trebuie salutată. Deși ca vîrstă aparține generației atît de răsfățate 80, Ioan Matiuț nu pare a avea nimic, dar absolut nimic în comun cu congenerii săi. Dimpotrivă, pare făcut din alt aluat, mult mai fin, mai filtrat decît al acestora, al „autenticiștilor”, ironicilor, anecdoticilor. Fuga din urmă este a opta carte a autorului. Dar i-am putea spune și mai simplu: al optulea poem, fiindcă toate cărțile lui Ioan Matiuț au această structură: de poem unic, în versuri scurte ce comunică între ele de la o pagină la alta. Senzația de unitate e clară, indubitabilă. „dimineța așterne/ coala albă/ care-mi pîndește sângele// să scrie/ ziua de azi.” (p. 5) „dintre toate/ zgomotele lumii/ doar pașii tăi/ îi aud/ nu știu dacă ești/ ploaie/ moarte/ vînt/ animal flămînd/ sau simplă femeie//dar știu că vii” (p. 6). Trecerea s-a făcut pe neobservate. O stare de grație, notații fine întrepruse la timp pentru

a spori o umbră de mister par toate poemele autorului: „aerul/ nu ne mai/ ține/ cădem din lume în/ lume” (p.15). Tehnica anacolutului e cea mai frecventată de poet, ea garantînd misterul sau o stare imprecisă dintre veghe și vis: „apoi am plecat cu tine/ în clipa/ fără sfârșit/ pe care am numit-o” (p.17) Toate poemele sînt arte ale disimulării, mimează o comunicare pe care însă o abandonează chiar în clipa în care te aștepți mai puțin: „azi am trecut pe lângă mine/ nu m-am oprit” (p.19). Un exemplu și mai evident: „capătul nu are/ capăt/ începutul început” (p. 21).

Reveria, starea de-o clipă, aburul, fumul, norul, frunza uscată, toate încorporate în poem, sugerează fragilitatea lumii acesteia, inconsistența ei reală, neterminatul, conturul variabil, fluid al tuturor lucrurilor: „mă uit la/ tine/ ca la un nou/ născut/ care mă naște/ mă renaște/ până cînd” (p. 30), sau „memoria oglinzii/ privită/ de oglinda/ în care lipsești” (p. 31).

Sigur, multe poeme sînt dialoguri mascate cu o persoană iubită, cel mai adesea, doar sugerate, alteori melancolii subțiri, existențiale tratate însă cu o discreție atît de evidentă de poet încît ele par a-și pierde orice greutate: „pe trupul meu/ crește pămînt/ cu fiecare clipă/ iar eu/ nu am/ a mă teme” (p. 40). Același sunet crește ceva mai clar în poemul următor: „rădăcină/ cu ghearele înfipte/ în mîlosul întuneric// hrînind/ carnivora-ți/ floare” (p. 41).

Retractil, lucrînd tot timpul la finețea sunetului, la suspendarea tranzitivității gîndului, poezia lui Ioan Matiuş e, chiar cum sugerează și titlul proaspetei sale cărți, „o fugă” muzicală. Fie ea și „din urmă!” Căci: „păziți-vă inima/ e lună plină// pîndește” (p. 58).

Vasile Dan (ARCA nr. 4,5,6/2013)

„Capătul nu are / capăt”

Ioan Matiuț, fuga din urmă, București, Editura Tracus Arte, 2013

Poate că unii, citind această carte, fuga din urmă, se vor mira de cât de puține cuvinte este nevoie ca să se scrie poezie. O poezie aparent fără nicio „poveste”. Poate un „eu liric” (sau mai bine un „tu liric”, adică celălalt) care, vrăjit de sine, se dezvăluie organic, străluminează doar atât cât să nu-ți poți da seama că a fost, dac-a fost. Așa cum Zeul a fost, dac-a fost, iar acum îl vedem în manifestările sale. Asemeni și naratorul / autorul / poetul se vede (văd) în textele (poeziile) sale. Se manifestă de parcă nu-i, are o cale și parcă nu e, are poezie și parcă ea este în altă parte. Stă, ca și noi toți, în început. Până să exemplific, mai spun acum că poeziile din acest volum nu au titlu, are fiecare doar câte trei steluțe. Poate că nu sunt decât „sincope” între o „fugă” și alta, până la cea din urmă.

Așadar, începutul (unul dintre ele): „zgârâi pielea// nu curge/ nu se arată/ nimic// după piele/ altă piele/ altă piele/ până la capăt// care e cea dintâi” (p. 24). În cultura occidentală, „cea dintâi piele” este Primul Motor, Logosul, Dumnezeu. În cea orientală, pielea după altă piele este Maya, iar cea dintâi „piele” este Brahman. Oricum și oricât ne-am plimba prin diferite arii culturale, tot peste început trebuie să dăm. Cu el trebuie să începem.

Poezia lui Ioan Matiuț poate fi citită ad literam, abia mai apoi ca o caligramă, ca un haiku de Basho. Abia mai apoi ca fiind ceva viu. Aici mi se pare a fi „pariu” pe care-l face autorul cu sine însuși, cu textul și, de bunăseamă, și cu cititorul: în adâncul ei poezia să fie vie. Textul este un fel de celălalt al poetului, el este în poezia de după celălalt, de după ceea ce ni se arată prin limbă, prin text.

Acolo, într-un acolo doar de el știut, poetul devine poezia însăși, care poate spune: sunt cel ce sunt: „apoi am plecat cu tine/ în clipa/ fără sfârșit/ pe care am numit-o” (p. 17). Poți numi în două feluri: catafatic și apofatic, adică pozitiv sau negativ. Prima modalitate de numire, în ceea ce-l privește pe Zeu (vorbit despre zeu cum am vorbi despre poezie) este aceea care vizează Perfecțiunea, a doua este cea prin care se anulează orice determinare. Zeul, poezia sunt nici-nici (neti, neti). Sau: Tat tvam asi!

Unul din cuvintele ce revin în textul de față este „dimineața” sau conotații ale sale. Dimineața este într-un fel „începutul”. O dată cu ea se dezvoltă lumea: „dimineața așterne/ coala albă/ care-mi pândește/ sângele// să scrie/ ziua de azi” (p. 5). Este poemul care le deschide pe celelalte. Iar acesta le „închide”: „ați șterge/ urma/ încercând să/ scapi” (p. 63). Între aceste două poeme este „fuga”: care poate fi un text muzical, o ultimă fugă, o fugă (o cale) pe care o vezi, o citești în urmă sau ultimul text al acestui volum. Iată un răspuns la cele de mai sus, dar și unul pentru sine și altul pentru cititor: „scapă/ sfășie vederea” (p. 10). Adevărul este că nu poți scăpa de nicăieri: din lumea artefact nu poți, din aceea a textului (a colii albe) n-ai cum, din aceea a poeziei, dacă i-ai sfășiat vederea, nicio șansă. Ești rupt în două, ca într-o existență barocă: „memoria oglinzii/ privită/ de oglinda/ în care lipsești” (p. 31). Oglinda e un simbol, unul organic, dacă se poate spune așa. Rupt între oglinzi vii. Oglinda și perla. Nu se știe câte dintre ele au memorie, poate că toate. Numai că memoria nu este „un sac” de percepții, imagini, simboluri, ci este vie, în act. Oglinzile sunt ca un fel de calculatoare, legate unul de celălalt. Au aceeași memorie. Nu poți „lipsi” din una dintre ele decât ca absență care instituie sacrul. Sigur că poți lipsi „ca imagine”, dar atunci imaginea „absentă” este o mandala. Este, adică, cea mai reală, ontologică prezență.

Nu chipul tău contează, ci „chipul și asemănarea”. Aici ruptura mare pe care o duci în tine și pe care o spui celuilalt: „un ochi care te/ privește/ nu e decât un/ ochi// un ochi care te/ vede/ nu te lasă/ singur” (p. 51).

Celălalt este iubita, toamna, iarna, noaptea, visul, iubirea și moartea: „binecuvântată fii/ iubire/ care-mi sfâșii sufletul/ chiar dacă/ ești mai amară/ decât moartea” (p. 20); și: „simt în gură/ gustul tău/ amestecat cu gustul/ pământului” (p. 45). Celălalt este mai întâi „în sine”, apoi, prin devenire, prin „vicleana rațiune” care te face ea să fii poet, „pentru sine” și, când totul se deapănă în spirit, „la sine”. Și la Hegel, căci de ideile lui ne-am folosit mai sus, lumea (spiritul) face un pas enorm spre existență reală. Una a lumii pe care o vedem, cealaltă a Spiritului ajuns la sine după ce și-a dat jos „pieile” determinărilor ontice. Ajuns la sine și pentru sine Spiritul (adică Dumnezeu, adică poezia) este nu un concept, ci este ceva viu. Nu „sfârșitul istoriei” este avut în vedere, ci începutul vieții. Doar „demonstrația” este dusă până la capăt. Până la capătul care nu are capăt. Până la începutul care nu are început: „singur în fața/ nașterii/ vieții/ iubirii/ morții” (p. 46). Singur înseamnă celălalt, celălalt înseamnă textul, iar prin text avem poezia. Adică bucuria. Prietenilor le spun: să aveți bucurii de care să vă puteți bucura. Cartea aceasta propune aproape peste tot bucuria. Textele acesteia trimit spre un alt timp, spre o altă cultură. Deși aparțin acestei limbi, ele (textele) sunt mai mult niște ideograme scrise pe coală cu pensula și cu tușul. Dar acolo, în Orient, însuși scrisul era o artă. Bunătatea lui Ioan Matiuț este dată și de faptul că, atâta cât s-a putut, a „lăsat la vedere” nu numai textul, ci mai ales poezia: „lumea/ ar putea fi/ o poveste” (p. 62). Povestea ține de oralitate, de spunere. Spunerea ei, zice autorul, ar putea fi lumea însăși. Lumea pe care o vedem a fost făcută, își are

povestea ei. Dumnezeu ei. Dar tot atât de bine ar putea fi reală și lumea care se spune acum. Numai că cel care o spune trebuie să fie asemeni Zeului. Numai atunci „ar putea fi”. Pe Ioan Matiuiț îl țin puterile. Lumea lui e reală. Este bucurie.

Ioan Negru (Tribuna, nr. 278, 1-5 aprilie 2014)

Paucis verbis

Cu tăietura precisă și atentă, specifică, de altfel, școlii poetice arădene, Ioan Matiuiț deschide volumul *Fuga din urmă*, cu uvertura unei adevărate *Ars poetica* printr-o decupare secvențială, o zi în care scrisul, poezia, notația se circumscriu coordonatei temporale și chiar anatomice, plasând acest act aproape sacerdotal în esența subtilă a autorului, plasat în afara voinței conștiente. „Dimineata așterne/ coala albă/ care-mi pândește sângele/ să scrie/ziua de azi”. Deși recurentă, tema scrisului continuă să fascineze poezii din toate veacurile, iar Ioan Matiuiț se lasă contaminat cu eleganța și rafinamentul vorbirii eliptice. Fără să se înscrie în tiparul aforistic, economia de semne grafice este condusă cu minuțiozitate către esențe, fără a afecta sintaxa, fără inversiuni și cu o topică a firescului care nu alterează claritatea discursului poetic.

Romantic în esență, Ioan Matiuiț plasează elementul feminin în deschiderea excursului interior în interiorul universului înspre care își îndreaptă atenția și din care extrage cu precizie de bisturie esențe poeziei. Femeia este partenerul unui dialog subtil și uneori eliptic, discursul reducându-se cu grație la două verbe și un substantiv, extrem de dinamic și cu impact maxim „scapă/sfâșie vederea”. Urmând acest tipar, al contragerii până la minima existență *Fuga din urmă* concentrează și contaminează elementul

vegetal și pe cel cosmic în limitele ariei poetice și le obligă să-și ajusteze mecanica la dimensiunea umanului, integrând astfel în sămburele ființei sale anotimpuri, înaltul cosmic și facerea nopților.

Autorul se dedublează „azi am trecut pe lângă mine/ nu m-am oprit”, eul poetic operând translația de la suprapunerea perfectă peste individ către relativizarea coordonatei temporale, care se intersectează violent cu viața sa biologică: „ascultă facerea/ nopților ce or să vină/ să-ți picure moartea/ în somn”.

În momentele de maximă sinceritate, Ioan Matiuț nu se sfiște să aducă în discursul poetic iubirea, care se insinuează cu subtilitate și devine una din esențele sale vitale. Adesea interogativ, autorul trasează punctele unui adevărat sistem filosofic, omul ieșit de sub mantaua poetului abordând retoric momentele de maximă luciditate.

Dialogul cu sinele poetic este plasat în spațiul oniric, accesul la ființa de lumină fiind restricționat de incapacitatea omului de a cădea la pace cu creatorul neobosit.

Analiza pe care poetul o face vehiculului biologic îi dezvăluie universul interior multistratificat, labirintic, omul de carne dovedindu-se un perpetuum mobile, care se hrănește din însăși natura sa pieritoare: „zgârâi pielea// nu curge/ nu se arată/ nimic// după piele/ altă piele/ până la capăt// care e cea dintâi”.

Decuparea atentă a celor două individualități distincte e susținută constant, fără să genereze psihoze ori drame existențiale și fără să contureze un autism poetic cu elemente suprarealiste. La Ioan Matiuț tonul este firesc, metafora lipsește aproape cu desăvârșire, discursul e fragmentat în compartimentări lirice convertite în constatări limpezi, fără niciun ornament stilistic. Unei posibile virtualități poetice, el îi contrapune un biografism aproape inexistent, iar traseul pe care ne conduce cu infinită atenție, pe

noi, nevăzuții săi prieteni, este unul la capătul căruia învățăm să trăim momentele de maximă spaimă în care și-a revăzut viața cu repeziciune.

Alice Valeria Micu (Transilvania Business, 30 aprilie 2014)

Ioan Matiuf - fuga din urmă

Dacă vrei să simți ce înseamnă în lectura de poezie senzația de insațietate, citește poezia lui Ioan Matiuf! Poetul arădean are – nu de azi, de ieri – rar întâlnita înclinație de a chema cititorii la festin și a le permite doar simpla – și încântătoarea, e adevărat – degustare. Ca în anticamera unei crame cu vinuri nobile, ești invitat să-ți desfeți poeticele papile gustative cu alese arome dintre cele mai fine și bogate în cantități farmaceutice. Poate că marile fericiri sunt nutrite din micile bucurii, cert este că Ioan Matiuf are știința de a fi concis fără a pierde din vedere profunzimea reflecție. Aparent, multe dintre textele sale sunt notații de stări și situații, legate de real ori de imaginar. În fond, ele sunt rezultatul unor adânci aplecări asupra trăitelor și tot către cele de trăit conduce cititorul negrăbit.

În locul și împotriva aluviunilor verbale considerate poezie prin simpla acumulare de cuvinte și de imagini, de metafore și ritmuri/rime căutate, Ioan Matiuf vine cu esențe de emoție, seminte care încolțesc numai în solul fertil al lectorului sensibil. Nu este o poezie eliptică, așa cum lasă să se înțeleagă o comentatoare, căci „eleganța și rafinamentul” nu vin din economia de mijloace artistice, nici din parcimonia cu care ar folosi cuvintele, ci din grija cu care le așază unul lângă altul, adesea cu iterație, pentru a sugera un posibil Univers: „scapă / sfășie vederea” (p. 10).

Este deschiderea simplă, frustă a căii spre emoția devenirii prin sacrificiu, eliberarea de sine pentru a descoperi lumina. Desigur, oricare cititor poate găsi în lăuntruul său resurse pentru a urma îndemnul lipsit, altfel de retorism.

Volumul debutează, de fapt, cu ceea ce ar putea fi o ars poetica, dar și corespondentul aceluia „să fie lumină”, big-bang inițiator de lumi: „dimineața așterne / coala albă / care-mi pândește / sângele // să scrie și ziua de azi” (p. 5). Este o evidentă trimitere referențială, de situare deliberată în lăuntruul metaforei nichitiene („Eu nu sunt altceva decât o pată de sânge care vorbește”), o avertizare: aici ne aflăm, în acest sistem lucrăm cu poezia; eu pe mine mă scriu aici, iar nu pe altcineva. Avem deja creată lumea în care – parcă urmându-l pe Heraclit, după care „toți cei treji, cei care veghează, există în una și aceeași lume, pe când cei care dorm se afla unul fieștecare în câte o lume a sa” – putem vizita visul poetului, ca pe un muzeu în care nu avem permisiunea de a atinge exponatele. Un muzeu care poate fi și temniță, și azil ori prilej de sfășiere de sine: „mă trezesc din ce / în ce / mai greu dimineața / o parte / rămâne în somn / alta pleacă” (p. 29). Prizonier al sinelui, scrie aici poeme de revoltă și nu răzbate de nicăieri o rază a împlinirii, ci numai deschideri numeroase de căi spre un ideal nenumit, neștiut, inabordabil. Atmosfera generală amintește de rătăcirea lui Karl Rossmann, personajul lui Franz Kafka din „America”, într-un labirint de încăperi diferite, care dau una în alta sau în holuri și săli imense, un labirint, da, dar nicidecum acela cu minotaur. Nici un pericol nu așteaptă nicăieri, pericolul este aici, înăuntruul ființei din care nu mai este scăpare, de unde și sentimentul irepresibil al zădărniciiei: „zgârâi pielea // nu curge / nu se arată / nimic // după piele/ altă piele/ până la capăt // care e cea dintâi” (p. 24). Marca principală este, firesc, ambiguitatea, minimalismul asumat

(ca formă și nicidecum ca fond!) servind din plin sugestia: „dintre toate / zgomotele lumii / doar pașii tăi / îi aud / nu știu dacă ești / ploaie / moarte / vânt/ animal flămând / sau simplă femeie // dar știu că vii” (p. 6) sau: „în fiecare dimineață / cineva / mă trezește / și mă trimite / în viață // seara / las ușa deschisă” (p. 8)

Sugestia este, la rândul ei, aceea care servește, cu generozitate, scânteierile expresive de mare frumusețe: „desfrunzit de / toamnă / legănat de / tine / unde mă va duce / noaptea care / vine” (p. 11). Ceea ce nu exclude refugiile copilăroase de tipul: „toamna / un burete colorat / șterge lumea / din ochii mei” (p. 13) ori retorismul din compuneri sentimentale precum „binecuvântată fii / iubire / care-mi sfășii sufletul / chiar dacă / ești mai amară / decât moartea” (p. 20), dar i se iartă poetului care scrie: „capătul nu are / capăt / începutul / început // de ce m-ai risipit / Doamne / în pulberea asta de lume (p. 21).

Destule texte concise sunt adevărate narațiuni cu tâlc – ar fi o a doua dimensiune a scriiturii lui Ioan Matiut, dimensiune etică, de care nu se lipsește, și bine face, fie că uneori poate fi oarecum ameliorată ori trimisă spre o valoare vag metafizică: „nu scoate capul / pe fereastră / mi-a zis / Conducătorul // prea târziu” (p. 35) sau „se apropie noaptea / cu mica ei călătorie / din care / uneori ne întoarcem” (p. 44). Altfel, cercetarea lui Dumnezeu din diferite pricini apare pe alocuri, de obicei ca reproș pentru numeroasele absențe din drumul vieții și al dorinței: „o clipă cu tine / pentru o veșnicie / fără tine // nu ne mai îngrozi / Doamne” (p. 36) Iubirea însăși este alături cu moartea – inevitabila pereche eros-thanatos... - „șimt în gură / gustul tău / amesteca cu gustul / pământului” (p. 45), „chipul tău / floare de gheață / pe fereastra / dintre zi și noapte” (p. 53).

Dedat degustărilor de esențe alese, Ioan Matiut crede pe bună dreptate că „lumea / ar putea fi / poveste” (p. 62), deci este

firesc, la un moment dat, să încerci „a-ți șterge / urma / încercând să scapi” (p. 63) de „straniul / fiecărui lucru / decojit de / privirea / care nu vede.” (p. 57). O ieșire fastă prin poezie, nu din labirint, ci spre un nou labirint.

Florin Dochia (Urmuz, nr.9, 2014)

Spre Parnas - în surdină

O voce interesantă și prolifică a spațiului liric românesc se dovedește a fi Ioan Matiuț, un arădean prin excelență, în prezent redactor la revista de cultură Arca, deopotrivă membru al Uniunii Scriitorilor din România. Printre volumele publicate de autor menționăm stâlpi de sare (1996), umbre (1999), priviri (2003), déjà vu (2005), între ceruri (2009), respiră să nu uiți (2011), iar dintre premiile obținute spicuim: Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Arad (1997), Premiul pentru poezie la Festivalul Internațional de Poezie EMIA Deva (2005), Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România Filiala Arad (2010), și lista ar putea continua.

Ioan Matiuț ne surprinde cu un nou volum, fuga din urmă, apărut la Editura Tracus Arte, București, 2013, op acompaniat de șase desene realizate de Laurian Popa. Ceea ce atrage atenția chiar în momentul răsfoirii este lipsa unui cuprins, dar și lipsa titlurilor. Autorul alege voit să nu individualizeze poemele, ele fiind o parte dintr-un întreg, alcătuind un holos reflexiv, deopotrivă esențializat. Volumul este unitar atât la nivel formal cât și ideatic, poetul comunicându-se, încercând să găsească un drum către sine și să exprime mișcarea internă a ființei. Ioan Matiuț este o voce discretă, aproape tăcută, trăirile sunt exhibate în surdină,

iar poemul este de o simplitate monahală, căpătând o funcție compensatorie, terapeutică, fiind un echilibru între rațiune și afect. La o privire fugară, poemele par niște eboșe scrise în grabă, miniatural, alcătuind, în fapt, o culegere de micropoeme. În esență, poemele sunt căutări, devin amenințări ale ființei care vor să se materializeze, care pândesc în tăcere și vor să se nască neconținut. Astfel, fuga din urmă devine o călătorie spre interior, accentul se deplasează spre introspecția unor trăiri, privirea poetică este contorsionată de neliniști. Ni se relevă astfel un poem al tăcerii, o poetică a privirii, un lirism mut care transmite prin imagini. Pe imensitatea albă, poetul picură stări poetice, actul creației capătă valențe demiurgice, iar dimineața devine o „perpetuă reeditare a genezei cosmice”, așternând pe fiecare filă tristețea distructivă a ființei în univers: „dimineața așterne/ coala albă/ care-mi pândește/ sângele// să scrie/ ziua de azi”.

Tonul micropoemelor este unul grav, profund, reținut uneori, privirea estompată, aproape ea nu mai există, ceea ce domină este componenta cognitivă, dar și perceptivă, poetică. Sincretismul univers-poem-ființă traduce stări poetice, amplificând singurătatea individului, discursul fremătând de înțeleșuri: „fără să mă/ privești/ plec/ doar cu mine”. Sentimentul de autosuficiență, de plictis existențial, impregnează fiecare poem, fiecare discurs, în care poetul decameronizează devenirea: „în fiecare dimineață/ cineva/ mă trezește/ și mă trimite/ în viață// seara/ las ușa descuiată”.

Tonalitatea întregului volum devine sapiențială, pe alocuri reflexivă, o reflexivitate spontană ce evocă cecitatea, poetul exersându-și interiorizarea voită: „scapă/ sfâșie vederea”; „șterge lumea/ din ochii mei”, dar și o trăire abulică, insulară, incertă: „desfrunzit de / toamnă/ legănat de/ tine/ unde mă va duce/ noaptea care/ vine”.

Opul construit pe dialectica ascensiune-cădere, alteritate-identitate coagulează simboluri distincte. Muntele devine marcă a transcendenței, a hierofaniei care aglutinează lumi diferite, materială și spirituală, dar este conotat și ca o formă de inițiere. Inițierea însă este estompată de cădere pentru că lumea este compromisă la toate palierele ei, devine un bruion în care ființa este alteritate, nu se mai regăsește, nu se mai identifică: „acolo unde/se termină muntele/ începe muntele”, „aerul/nu ne mai/ ține/ cădem din lume în/ lume”; „alterarea/ sau fereastra/ dintre mine și /mine”; „de ce m-ai risipit/ Doamne/ în pulberea asta de lume”. Sub masca minimalismului, poetul își exteriorizează combustiile, obsesiile care alcătuiesc o imagine a imediatului, a realului. Și iubirea este mimată, ea nu mai are valențe cathartice, ci thanatice: „ascultă facerea/ nopților ce or să vină/ să-ți picure/ moartea/ în somn”; „binecuvântată fii/ iubire/ care-mi sfâșii sufletul/ chiar dacă/ ești mai amară/ decât moartea”.

La Ioan Matiuț scenariul liric se realizează sub masca dedublării, a unui pseudodialog cu propriul eu, rezultând o poetică a sinelui, a unei scindări asumate, a unei căutări febrile și neputincioase. Poemul minimalist, expresia lapidară ascund, în esență, o stare de alienare, o pierdere a propriei identități: „azi am trecut pe lângă mine/ nu m-am oprit”; „ce-mi va zice/ dimineața/ în oglindă”; „după piele/ altă piele/ altă piele/ până la capăt// care e cea dintâi”; „las chipul în/ oglindă/ când mă bărbieresc/ dimineața/ și plec în căutarea celuiilalt// care vine/ mereu altul”; „o parte/ rămâne în somn/ alta pleacă”. Dezacordul interior, ruptura de propriul eu, atitudinea de frondă coexistă în poemul lui Ioan Matiuț, ele devin mărci ale infirmității și vulnerabilității ființei: „mă naști/ când nu vreau/ mă ucizi/ când învăț să/ trăiesc/ îmi arăți doar/ privirea/ prin care nu văd”.

Nu lipsesc din dialectica discursului liric finitudinea existenței, dezolarea și amărăciunea poetului față în față cu limitele lui; poemul devine, din această perspectivă, un testament cu valoare spirituală: „ne despărțim/ de fiecare clipă/ de mame/ oameni/ iubiri/ ca și cum/ nu ne-am fi întâlnit”; „pentru atunci/ când voi trece/ nașterea/ moartea”; „singur în fața/ nașterii/ vieții/ iubirii/ morții”.

Tensiunea lirică în crescendo, fibra poetică de o forță inedită construiesc poemele lui Ioan Matiuf: „pe trupul meu/ crește pământ/ cu fiecare clipă/ iar eu/ nu am/ a mă teme”. Ludic formal ascunde un ludic ideatic de factură tragică: „trăit/ văzut/ în nevăzutul/ care vede”.

Astfel, la nivelul stilului, poemele par a fi scrise din mers, într-o manieră voit liliputană, aglutinând stări, tensiuni poetice rediate sobru, lucid, esențial. Dialectica negativului, a miniaturalului, a febrilităților viscerale, a tăcerii, caracterizează scrisul lui Ioan Matiuf.

Imelda Chința (Caiete Silvane, nr. 2-2014)

Lumea prin rame

Lumea prin rame. La prima vedere, Ioan Matiuf pare a purta cu sine o taină pe care n-a încredințat-o nimănui. Făcând parte din cercul orgolios al revistei Arca de la Arad, el împărtășește aceeași viziune estetică a poeziei din redacție: Vasile Dan, Romulus Bucur, Gheorghe Mocuța. Ca și aceștia, scrie o poezie severă, aspru tăiată într-o materie verbală abia bănuțată, o poezie a cuvintelor puține, încât n-ar fi exagerat, credem, să se vorbească de o școală poetică arădeană. Nici titlurile volumelor sale nu sunt multe și nici foarte dese. Mai trebuie să ținem cont că unele sunt antologii: „stâlpi de sare” (1996); „umbre” (1999); „priviri” (2003); „déjà vu” (2005);

„între ceruri” (2009); „respiră să nu uiți” (2011). Acum avem în față un nou volum de Ioan Matiuț, „fuga din urmă”, Editura Tracus Arte, București, 2013, cu șase desene de Laurian Popa. Cartea pare o provocare la o dezbatere despre brevilocvență, dar nu e numai atât. Absența titlurilor (fiecare poem e marcat cu asterisc), precum și absența unei table de materii, creează senzația că lectura micilor secvențe lirice poate începe și sfârși oriunde, intensifică ambiguitatea. Din primul text, ca într-o „ars poetica” sui-generis, vedem cum se postează tema scrisului drept principiu vital, ce antrenează momentele zilei: „dimineața așterne/ coala albă/ care-mi pândește sângele// să scrie/ ziua de azi” (***, p. 5). Dacă scrisul rămâne o temă oarecum subsecventă oricărui poet, „fuga din urmă” își cucerește un nou topos la următoarea pagină: „dintre toate/ zgomotele lumii/ doar pașii tăi/ îi aud/nu știu dacă ești/ ploaie/ moarte/ vânt/ animal flămând/ sau simplă femeie// dar știu că vii”(***, p. 6). E vorba de erosul simțit ca stihie, la urma urmelor, un eros thanatic, căci un frison arghezian se simte și în alte locuri ale cărții: „binecuvântată fii/ iubire/ care-mi sfâșii sufletul/ chiar dacă/ ești mai amară/ decât moartea” (***, p. 20). Narativitatea este, deși ar putea părea paradoxal, o dominantă a acestei poetici apăsător nominală. Verbele, câte sunt, sunt de mișcare sau expresie a unor simțuri aflate în slujba cunoașterii: „o iarnă se apropie/ scrâșnind// fără să mă/ privești/ plec/ doar cu mine” (***, p. 7). Deja, în poemul de mai sus, ca în atâtea altele din carte, suntem în prezența unui final deschis spre un întreg evantai de sensuri, avem senzația de imagine vexatorie, atât de prețuită de manierști. Astfel de finaluri, cu deschidere plurisimbolică, resemantizează poetic chiar și propozițiile, uneori banale, care le preced: „în fiecare dimineață/ cineva/ mă trezește/ și mă trimite/ în viață// seara/ las ușa descuiată” (***, p. 8).

Oglanda ca instrument manierist îi este lui Ioan Matiuj un fel de vade-mecum. Lecția vederii plastice a învățat-o și de la Leonardo care era convins că „Oglanda este maestrul nostru.” Iar învățătura maeștrilor haijini o combină cu cea a maeștrilor fotografi, textul său poetic devenind, asemenea haiku-ului și fotografiei artistice, o cutie plină de surprize: „acolo unde/ se termină muntele/ începe muntele” (***, p. 14), sau: „aerul/ nu ne mai/ ține/ cădem din lume în/ lume” (***, p. 15). Uneori, oglindirea poate viza o țință magică sau numinoasă: „alterarea/ sau fereastra/ dintre mine și/ mine” (***, p. 16). Alteori, ea seamănă cu o notă de jurnal liric, cu o însemnare lapidară, ce reține evenimentul esențial: „astăzi am trecut pe lângă mine/ nu m-am oprit” (***, p. 19). Există pagini între care se simte, dacă nu un fir diegetic, o incatenare după logica poeziei, bazată pe imaginarul poetic. Astfel, o poezie poate semăna cu un mic lamento de secol 17 sau 18, care însă vestește grandoarea unei reprezentării cerești, în următoarea piesă: „desfrunzit de/ toamnă/ legănat/ de tine/ unde mă va duce/ noaptea care/ vine” (***, p. 11). Iată și poemul de pe contrapagină, văzut în prelungirea celui de mai sus: „un cer/ cât mai înalt// dincolo de albastru/ e negru/ apoi/ tot ce nu am/ trăit” (***, p. 12). Pentru a mai detalia viziunea diegetică a autorului, putem observa inserția ca principiu ordonator al imaginarului poetic, tehnica ramelor în care se dezvoltă temele și motivele: „zgârâi pielea// nu curge/ nu se arată/ nimic// după piele/ altă piele/ altă piele/ până la capăt// care e cea dintâi” (***, p. 24). Dar și acest autoportret emergent: „las chipul în/ oglindă/ când mă bărbieresc/dimineța/ și plec în/ căutarea celui alt// care vine/ mereu altul” (***, p. 27). După același calapod al vieții în sertare este croit și următorul text, mostră de poezie atropică, foarte aproape de gradul zero al scriiturii: „mă trezesc din ce/ în ce/ mai greu dimineța/ o parte/ rămâne în somn/

alta pleacă” (***, p. 29). Pentru a înlesni transferul sufletesc de la eul liric la poem, autorul recurge și la monologul adresat. Din felul cum construiește acest tip de discurs, pare că Ioan Matiuț vorbește în direct cu Dumnezeu: „mă naști/ când nu vreau/ mă ucizi/ când învăț să/ trăiesc/ îmi arăți doar/ privirea/ prin care nu văd” (***, p. 28). Uneori poate fi chiar mai îndrăzneț, iar apropierea de Arghezi se impune din nou: „o clipă cu tine/ pentru o veșnicie/ fără tine//nu ne mai îngrozi/ Doamne” (***, p. 36). În cea de-a doua jumătate a cărții se instalează un alt topos: întâlnirea ratată, pierdută. Din această temă credem că derivă, în bună măsură, brevilocvența textelor, dar și aspectul de incipit suprimat brusc, din lipsă de subiect: „ne despărțim/ de fiecare clipă/ de mame/ oameni/ iubiri/ ca și cum/ nu ne-am fi întâlnit” (***, p. 32). Când eul poetizant e la persoana a doua, comunicarea lirică e ranforsată de ceea ce se cheamă „verba dicere”: „nu ai cum să/ pleci/ de unde nu ai venit/ îmi spuneam” (***, p. 33). Senzația e că, uneori, poemele se compun din sincope ale memoriei: „se apropie noaptea/ cu mica sa călătorie/din care/ uneori ne întoarcem” (***, p. 44). Unele poeme se produc după tehnica anamorfozelor, generând același tip de imagine vexatorie în virtutea căreia o mică poezie poate părea finalul unui poem: „unde se termină/ privirea/ începe” (***, p. 52). Unul dintre poemele mai ample ale cărții (patru mici strofe inegale) are ca final o splendoare de haiku: „în noaptea cu lună/ umbra e a/ ta” (***, p. 56). Ultimul poem al cărții nu încearcă să spună altceva decât că viața e o pedeapsă divină: (a-ți șterge/ urma/ încercând să/ scapi). (***, p. 63)

Viorel Mureșan (Familia, nr. 10/ 2013)

Anotimpuri și dimineți

Anotimpuri și dimineți. Abordarea biografică pare a fi tentantă și pertinentă în cazul poetului arădean Ioan Matiut, în sensul că ea aduce un aport considerabil la configurarea semnificației versurilor sale. Poet „invidiabil”, cum ar fi dispus să concentreze într-o formulă orală domnul Gheorghe Mocuța, Ioan Matiut este un citadin de extracție rurală, ruralitatea fiind prin excelență o zonă a existenței ciclice, conforme ciclurilor naturii, momentelor zilei. Mediul originar sugerează cel puțin o religie a naturii, în sensul căreia poetul de care ne ocupăm a copilărit, și-a format modul realist de locuire a lumii. Iată primul argument pentru care mi se pare deplasată sau neavenită precizarea după care poetul „nu scrie o poezie religioasă și nici una mistică”, mai ales că suntem acum departe de perioada ateismului științific militant și a eradicării misticismului. Poezia este religioasă prin definiție, ea fiind în primul rând „religia” poetului. Fără o undă „mistică” nu ne putem imagina un demers de felul celui liric, deoarece am exclude, fie el și extazul minimal din poezie, și antiextazul, care tot o manifestare extatică pare a fi, ca și tentația neaccesibilului, a dramei empirice sau raționale. Ioan Matiut are evoluția unui self made sau self made man, cum vreți să-i spuneți, dar contaminarea lirică și culturală de la vârsta fragedă îl livrează „domeniului cărților”. Mare difuzor de cărți, personajul nostru a manipulat sumedenie de opere între care Lao Tze și C. G. Jung, adjudecându-și apoi noblețea de a deveni el-însuși casa de editură „Mirador”. La ora actuală, această fire eminentemente realistă a fost tradusă în mai multe limbi și a adunat numeroase premii și distincții literare. De inspirație vechi-testamentară, prima sa culegere de versuri se intitula. Vechilor evrei li se-ntâmpla să

devină, din neatenție, stâlpi de sare. La chinezi, negustorii de sare aduceau multă avere și câștigau poziție socială. Se spune că actuala sa apariție în limba română ar fi a opta carte a poetului. Ea se intitulează *Fuga din urmă*. Mai mult alergare, eterna alergare, evadare din ceva în altceva, ca, pe urmă, să ai iarăși de unde fugi. Omul fuge mai mult de sine însuși, însă, în mod paradoxal, în cele din urmă, tot acolo-ajunge, chiar dacă, uitându-se în oglindă, nu se mai recunoaște. Recentă critică la această *Fugă...*, descoperă în poetul nostru un „giuvaergiu”, un autor „care lucrează numai pe sunete rare”, cu „notații fine” și „umbră de mister”, spre a le arăta muritorilor „fragilitatea lumii”, „în consistența ei”. Și iată-ne așadar pradă unei invazii de impresii. Dar, din respect pentru autorul comentat, în loc de a cădea în extaz, ne străduim să fim realiști. Din succesiunea cărților sale de până la *Fuga din urmă*, o considerăm de reală altitudine pe aceea intitulată *Între ceruri*. Probabil o anumită distanțare în timp permite și impune o astfel de jalonare. Nu-i deloc exclus ca mai târziu *Fuga din urmă* să ne joace, la rândul ei, o asemenea festă. *Fuga din urmă*, între cele afirmate cu multe rânduri mai sus, poate semnifica însăși moartea, pe care, biologic vorbind, fie-ne permis s-o considerăm prematură. În fond și la urma urmei ce tot facem noi aici, ce altceva decât să „cădem din lume în/ lume”. Lumile acestea sunt zone ale cotidianului nostru, ostenele, iubitele, viețile și morțile noastre succesive. Treabă de-a dreptul sisifică, dacă ajungem la concluzia că: „acolo unde/ se termină muntele/ începe muntele”. Iată o viziune cu adevărat stenică într-o lume bântuită de astenii buclucașe. Scriam anterior despre o viziune ciclică, despre dimineți și anotimpuri. Prospețimea acestei culegeri tocmai acest leit-motiv, între altele, o conferă: dimineața. Orice dimineață este un nou început sau un fel de a o lua de la capăt, chiar dacă lucrul

în sine ni se pare absurd. Ziua e „coala albă”, pânda ei incitantă, provocatoare; gândurile ni se ordonează, sunt limpezi, iar noi, având toate acestea, n-avem decât să scriem „ziua de azi”. Erosul este încorporat fenomenelor naturale, stihiei divine, unul dintre „zgomotele lumii”, doar nu degeaba zicea Shakespeare că lumea e „zgomot și furie”, iar Faulkner își intitula astfel un celebru roman. Noi așteptăm încredințați că vine: „ploaie/ moarte/ vânt”. Astfel, dulcile, consacratele fenomene naturale se fac și ele versuri. Să nu ne îngrijorăm deocamdată, să așteptăm ceea ce urmează, pentru că numai dânsa scrâșnește, iarna: „o iarnă se apropie/ scrâșnind”. Dar nu toate, una singură: „o iarnă...” atunci fiecare pleacă singur. Dragostea de viață este neostoită, din instinct de conservare, din egoism și alte asemenea produse. Cotidian, poetul este vizitat de „cineva”, „în fiecare dimineață”. Trăiește sub înalta tutelă ca cuiva pentru care veșnic are ușa deschisă și care, zilnic, îi dă deșteptarea. Armată curată, dar armata asta e viață: „în fiecare dimineață/ cineva/ mă trezește/ și mă trimite/ în viață// seara/ las ușa descuiată”. În altă ordine de idei, somnul s-ar asimila morții, riscului de a nu te mai trezi. Poetul reflectează la nopțile viitoare, teribilele nopți cu pipetă, care pur și simplu au să-i dea picături letale, au să-i picure „moartea/ în somn”. Ioan Matiut a învățat lecțiile esențiale ale marilor pravoslavnici, le știe pe de rost, el a citit că femeia e mai amară ca moartea și că pe lumea asta umblăm mai mult prin praf, cu pantofi sau fără pantofi, să ne căinăm asemeni psalmistului: „de ce m-ai risipit/ Doamne/ în pulberea asta de lume”. Oniric, poetul este purtat noaptea prin tot felul de locuri întunecoase, pe unde e chiar urmărit; or, asemenea urmăritori pot deveni incomode, de n-ar fi dimineața, zeița sa tutelară, căreia poate el i se roagă într-un idiom eminescian care zice „pe mine mie redă-mă”. Cu punctualitate de ceasornic vine, și individual scapă

din coșmare, este chestionat din nou: „–ce mai faci, Mateo?” Și Mateo se uită-n oglindă, își numără pieile „până la capăt” convins că demult a plecat din pielea „dintâi”. A privi și a vedea sunt alte motive ale acestui jurnal liric sugerat, nemarcat, cum este și toamna, anotimp preferat al poetului, pe urmă despărțirea de fiecare clipă, multiplicată; cine rămâne, care pleacă etc. etc. Tot ștergându-ne urma, avansând în vârstă, dăm în doaga narațiunii, avem revelații: „lumea/ ar putea fi/ o poveste”. Tot Shakespeare, tot «zgomot și furie» și, pe deasupra, «spusă de un nebun».” Umblând zile, săptămâni, luni, ani, decenii, prin pulberea hărăzită lui, omul începe să aibă presentimente: „mă trezesc din ce/ în ce/ mai greu dimineța/ o parte/ rămâne în somn/ alta pleacă”. Chestie de cântarul dimineții, pentru că, altfel, viața e un tren de persoane. Să nu ne îngândurăm. Știe Conductorul.

Petru M. Haș (Familia, nr. 10/ 2013)

Flagelări în singurătate

O lirică a mesajului comprimat ne oferă Ioan Matiuț în volumul *Fuga din urmă* (Tracus Arte, București, 2013). Continua introspectare este axată asupra momentului, cu toate variabilele existențiale ce pot interveni. Printre multiplele spectre, fulgurația certitudinii are un efect potențat: „dintre toate/ zgomotele lumii/ doar pașii tăi/ îi aud/ nu știu dacă ești/ ploaie/ moarte/ vânt/ animal flământ/ sau simplă femeie// dar știu că vii”. Solitudinea descinde din fioruri iernatice, flagelant stadiu care poate lua înfățișarea unei obscurități înălțate spre cer. Pe moment, tensiunile sunt îndepărtate printr-o tabula rasa intens cromatizată. Se petrec neobișnuite ascensiuni și căderi, într-un ritm invocând suprarealitatea.

Însoţirea determină extensiuni nebănuite: „apoi am plecat cu tine/ în clipa/ fără sfârşit/ pe care am numit-o”. Arealul nocturn privilegiază accepţiunea thanatică unită, la nivel morfeic, cu o „binecuvântată” iubire care nu va eluda nicicând apodicticul cinis et umbra sumus. În oglinzi se profilează nopţi apropiate supliciului, mereu căutând primii paşi: „zgârâi pielea// nu curge/ nu se arată/ nimic// după piele/ altă piele/ altă piele/ până la capăt// care e cea dintâi”. Treptat, succesiunea stărilor poetice aderă la o aparte cheie, propice devoltării întru alteritate. Impresionează sarabanda inadecvărilor, a scindărilor fundamentale. Au loc procese interşanjabile care păstrează, indubitabil, răni necicatrizate. Persistă impresia că fiecare gest esenţial poate ascunde un hiatus, pe fundalul tot mai încărcat al interdicţiilor. Punctual, se impune cu acuitate ideatica trăirii existenţei în clipă, până la irumperea inevitabilului: „pentru atunci/ când voi trece/ naşterea/ moartea”. Tuşe neoexpresioniste accentuează această veritabilă aventură a fiinţei, propusă de Ioan Matiuş: „rădăcină/ cu ghearele înfipte/ în mîlosul întuneric// hrînind/ carnivora-ţi floare”. Unele „respirări” se bucură se o situare în siajul reperelor. şi totuşi, teluricul posedă amplu ton visceral: „simt în gură/ gustul tău/ amestecat cu gustul/ pămîntului”. „Cerule din lemnul sicriului”, iată pendularea între extreme, convergente la nivel esoteric. Astfel, solitudinea este profund metamorfozată, ceea ce determină plonjări onirice extrem de percutante: „înăuntrul paşilor tăi/ am căzut// paşii mei/ trec pe lângă urma paşior mei/ şi nu îi mai/ aud// privirea mea/ trece prin ochii tăi/ şi nu îi mai/ aud// privirea mea/ trece prin ochii tăi/ şi nu îi mai/ văd// în noaptea cu lună/ umbra e a/ ta”. Misteriosofiele învăluie „straniul/ fiecărui lucru/ decojit de/ privirea/ care nu vede”. Versurile lui Ioan Matiuş creionează cu deosebită pătrundere vibraţiile unui stadiu pe cale de a deveni terminal. Doar acele

culori aparte, odată știute, mai pot aduce lumina. Pe drumul către ea găsim textele poetului.

Octavian Mihalcea (Convorbiri Literare, nr. 2/2015)

Cumințenia eterului

Persistând în concentrare și aluzie, Ioan Matiuț adaugă la text și o decorativitate jucăuș – serpentinată. După perete (Editura Mirador, 2015), este un construct voit naiv, dar care conține teme profunde. Așadar, prezentare și lexic simplificate, dar profunzime în tematică: „marginea dinspre/ tine/ se ridică deasupra/ cealaltă/ se lasă grea// la mijloc/ viața, ca o apă curgătoare”(1)

Dacă se vede ceva din lumea consumeristă, acel văzut este imediat proiectat în perenitate, cu o gravitate contrazisă doae de designul umil al poemelor. Minimalismul este fericit îmbinat cu un suprematism nesfidător: „nimeni nu o poate/ găsi/ trebuie să o cauți singur, într-o lume tot mai singură/ pe ea singura „ (10). Spre deosebire de absurdul tern – birocratic și ironic de la Andrei Bodiș, Ioan Matiuț este serios și încă abonat la speranță. Desenele lui Doru Păcurar par mângâleli copilărești, numai bune să potolească gravitatea mesajului din texte.

Faptul că ordinea obiectelor lirice (cum ar fi spus Alexandru Mușina) nu este totuna cu cea a obiectelor fizice denotă un oareșce nihilism al scriitorului, o oboseală de realitate care îl întoarce către real. În general, privirea lui este ațintită „fără de, țintă-n sus”, unde se scriu scenarii sufletești. Tranzitivitatea este redusă la minimum: „zbor, șters de vânt//privire obosită/ trecută prin lucruri// cer mincinos” (12)

Fără să experimenteze în domeniul necuvintelor, Ioan Matiuț levitează, totuși, în regatul ne-realităților. Apofaticul este

plutitor și spectral. Dacă facem abstracție de lipsa inflexiunilor cromatice și muzicale, ceva din vibrația trackliană persistă și aici: „deja apus/ încă nerăsărit// de nerespirat/ nevisata/ noapte” (15)

În comparație cu alți poeți care curtează ingenuitatea, Ioan Matiuc nu invocă recuzita lacrimogenă ce poate aduce succes la juri. La el candoarea este înregistrată decent și nesărbătoresc: „m-am trezit cu o nouă jucărie/ în brațe// ziua de azi” (17)

Așadar, cele mai bune poeme sunt cele în care actualul liric este un fel de instrument de percepție divin, aproape pasiv. Umilirea eului poetic are ca efect o poeticitate cvasireligioasă: „eu văd/ doar/ ce vrea/ cel/ ce vrea/ să văd” (25)

Remarcabil este și faptul că pot fi descoperite poezii cu figurație patetic teatrală, aproape hugoliene (mai puțin dimensiunea) și care nu o iau razna în deșănțare sentimentaloidă ori simbolică. Sub control este, deci, până și doza de romantism mesianic: „bat cu sângele/ întunericul/ vieții// până când/ o poartă se deschide/ spre moartea/ din lumină” (28)

Ioan Matiuc rămâne un poet pe care nu se grăbește să îl emuleze cineva. Elegant și discret, el își strunjește la infinit viziunile poetice, tinzând neobosit spre efectul brâncușian.

Felix Nicolau, (Bucovina literară, nr. 9-10, 2016)

Ioan Matiuț

(născut la 18 decembrie 1956 în Chișineu-Criș, județul Arad) este scriitor, jurnalist și editor. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România și al P.E.N. Club România. Este licențiat al Universității „Aurel Vlaicu”, Facultatea de Jurnalism. Are o prezență constantă în viața culturală a Aradului: lecturi publice, simpozioane, emisiuni TV, lansări de carte, articole în presa locală. Este redactor șef al publicației „Monitorul cultural”, redactor la revista „Arca” și conduce Editura MIRADOR unde publică volume ale unor scriitori valoroși. Poeziile lui sunt traduse în engleză, franceză, germană, sârbă, slovenă, slovacă, arabă, italiană, spaniolă, poloneză, chineză și maghiară. Publică poeme în mai multe reviste de literatură din țară și străinătate.

A publicat următoarele volume de poezie:

- stâlpi de sare**, Arad, Editura Mirador, 1996.
- umbre**, Arad, Editura Mirador, 1999.
- priviri**, Arad, Editura Mirador, 2003.
- déjà vu**, colecția „Poezii urbei”, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2005.
- déjà vu**, ediție în limba maghiară, Bratislava, Editura AB Art, 2010.
- între ceruri**, Timișoara, Editura Brumar, 2009.
- respiră să nu uiți**, Iași, Editura TipoMoldova, 2011.
- fuga din urmă**, București, Editura Tracus Arte, 2013.
- după perete**, Arad, Editura Mirador, 2015.
- toate acestea**, ediție în limba chineză, Editura Casa Româno – Chineză, 2016.

Apare în mai multe antologii de poezie din țară și străinătate:

7 poeți români - 7 poeți englezi, de azi (antologie bilingvă româno-engleză), Colecția revistei Arca (1998).

O antologie a literaturii arădene de azi, editura Mirador (2000).

Ponton - antologie bilingvă româno-maghiară, editura Mirador (2003).

„pagini literare ro.” (antologie bilingvă) Forumul European al Revistelor Literare, ediția I, Mamaia-2007 și ediția II a Balcic-2008.

Thakira Min El- Balour (Cristale de amintiri) – antologie de poezie română contemporană; volum în limba arabă (antologie realizată de Marius Chelaru și Munir Mezyed, Editura Fundatiei Culturale Poezia, Iași.

Spații părăsite – Cartea de la Lipova, Asociația Culturală Ariengarda, Editura Mirador, 2009.

Antologia di letture a Trieste - KUD Apokalipsa, (antologie bilingvă sloveno-italiană.) Editura revistei Apokalipsa, Ljubljana, 2010.

Antologia poeziei române contemporane, (antologie în limbile română, engleză, franceză și germană), Editura TopoMoldova, 2014.

Panorama actuală a poeziei române (antologie în limba sârbă în traducerea lui Adam Puslojic), editura Filip Visnjic (Belgrad), 2013.

Cuvinte de legătură, Antologie de literatură bilingvă (română – maghiară) a scriitorilor din Arad și orașele înfrățite din Ungaria, edițiile 2016, 2017, 2018, 2019.

Caiete Nădlăcane/ Nadlaké zošity. Antologie româno-slovacă, Editura Mirador, 2019.

Poezia lui a fost distinsă cu următoarele premii:

-Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Arad (1997).

-Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Arad (2004).

-Premiul pentru poezie la Festivalul Internațional de Poezie EMIA, Deva (2005).

-Premiul „Autorul anului 2005” pentru cartea *déjà vu*. Asociația Presei Literare și a Editorilor din România (APLER).

-Premiul Primăriei Arad pentru cartea *déjà vu* (2006).

-Diplomă de excelență - Universitatea „Vasile Goldiș” Arad (2006).

-Premiul pentru poezie al Zilelor Revistei „Convorbiri Literare” Iași (2010).

-Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Arad (2010).

-“Cununa de lauri de la Barcelona” Câștigător, împreună cu echipa Filialei U.S.R. ARAD (Turnirul de Poezie, Barcelona 30 mai-6 iunie, 2014, între Filialele U.S.R. Arad și Timișoara).

- Premiul pentru poezie a Asociației Presei Literare și a Editorilor din România (APLER), București (2014).

-Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Arad. (2014).

- Premiul pentru literatură “Principesa Margareta” (2016).

Date de contact:

miradorul@yahoo.com

+40744568884

<https://www.facebook.com/ioan.matiut>

